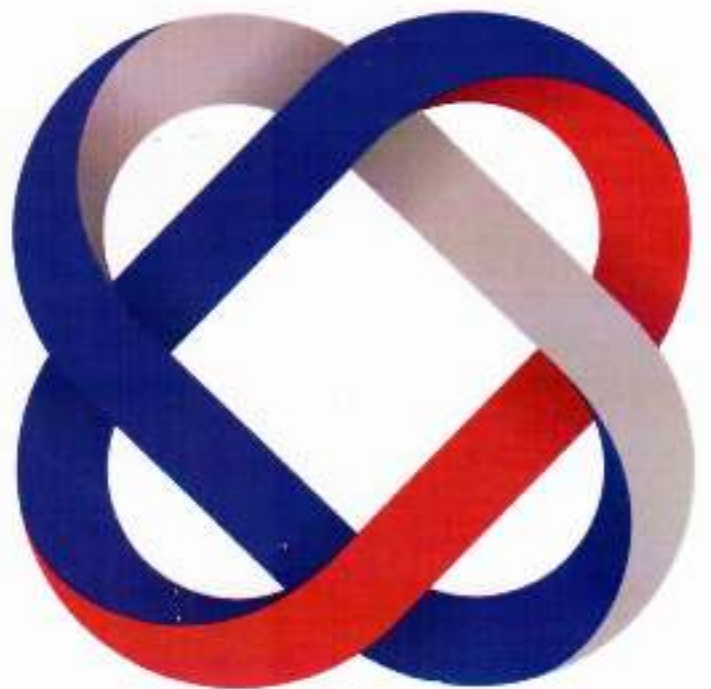

**Ֆինանսական հաշվետվություններ և
Անկախ աուդիտորի եզրակացություն**

**«Բնակարան երիտասարդներին»
վերաֆինանսավորում իրականացնող
վարկային կազմակերպություն փակ
բաժնետիրական ընկերություն**

31 դեկտեմբերի 2018թ.

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	3
Շահույթը կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	6
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	8
Պրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	9
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	10

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրանք Ռոնթրոն ՓԲԸ
ՀՀ, Երևան, 0012
Վաղարշյան, 81

Հ. + 374 10 260 864
Ֆ. – 374 10 263 961

Grant Thornton CJSC
81 Vagharshyan Str.
0012 Yerevan, Armenia
T + 374 10 260 864
F + 374 10 260 861

«Բնակարան երիտասարդներին» վերաֆինանսավորում իրականացնող վարկային կազմակերպություն փակ բաժնետիրական ընկերության բաժնետիրոջը

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Բնակարան երիտասարդներին» վերաֆինանսավորում իրականացնող վարկային կազմակերպություն փակ բաժնետիրական ընկերության (Ընկերություն) ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև այլ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ հաշվապահական հաշվառման նշանակալի ջաղաճականության անփոփ նկարագիրը:

Մեր կարծիքով՝ կից ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են Ընկերության՝ 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների ու դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ՄՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է այս եզրակացության՝ «*Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար*» բաժնում: Մենք անկախ ենք Ընկերությունից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված «*Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի*» (ՀԷՄՍԻ կանոնագիրք), և պահպանել ենք էթիկայի այլ պահանջները՝ համաձայն ՀԷՄՍԻ կանոնների և Հայաստանի Հանրապետությունում ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտին վերաբերող էթիկայի պահանջների: Մենք համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում ներգրավված անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ-ների համաձայն ֆինանսական

հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին վերահսկողության համար, որը, ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները աստրաստեյիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության՝ անընդհատ գործելու հնարավորությունը գնահատելու համար, համապատասխան ղեկընդնորմում անընդհատության հետ կապված հարցերը քննարկելու և կազմակերպության գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, քաջատությանը այն ղեկընդնորմում, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Ընկերությունը, ընդհատել դրա գործունեությունը կամ, երբ չունի այդպես չվարելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում ներգրավված անձիք պատասխանատու են Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման գործընթացը վերահսկելու համար:

Աուդիտորի պարասխանագրությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից՝ անկախ դրանց՝ խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորի եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՆ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրում, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամուտք են կարող է ակնկալվել, որ դրանք առանձին կամ միասին վերցրած կազդեն ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՆ-ների համաձայն իրականացրած աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն: Բացի այդ, մենք.

- Հասկերոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար ու համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր թացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին վերահսկողության համակարգի չարաշահում:
- Ձեռք ենք բերում աուդիտին վերաբերող ներքին վերահսկողության մասին պատկերացում՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու և ոչ թե Ընկերության ներքին վերահսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- Գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից քննարկումների խելամուտքությունը:
- Եզրահանգումներ ենք կատարում ղեկավարության կողմից հաշվապահական

հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռքբերված աուդիտորական ապացույցների վրա, գնահատում ենք՝ արդյոք առկա է ռիսկերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է նշանակալի կասկած հարուցել Ընկերության անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորի եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռքբերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Սակայն ապագա զեպքերը կամ իրավիճակները կարող են առիպել Ընկերությանը դադարեցնել անընդհատության հիմունքի կիրառումը:

- Գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու ռիսկերի ճշմարիտ ներկայացումը:

Այլ հարցերի հետ մակտեղ մենք տեղեկացնում ենք կառավարման օղակներում ներգրավված անձանց աուդիտի առաջադրանքի պլանավորված շրջանակների և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի մասին, ներառյալ ներքին վերահսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունները:

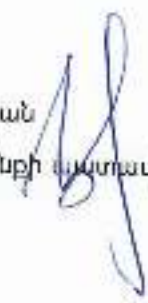
Գագիկ Գյուլբուրադյան
Տնօրեն

19 փետրվարի 2019թ.

Էմիլ Վասիլյան
Առաջադրանքի կատարման առում

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթ.	2018	2017
Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	7	6,983,672	6,555,609
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	8	(68)	(88)
Ջուտ անևորային եկամուտ		67,985	31,250
Ոչ անևորային ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթային փոխարկումից զուտ եկամուտ		(64,860)	69,205
Արժեզրկման հակադարձում	9	2,532	-
Անձնակազմի գծով ծախսեր	10	(130,369)	(126,537)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն	16	(5,683)	(7,908)
Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	17	(3,058)	(2,714)
Այլ ծախսեր	11	(40,703)	(107,723)
Շահույթ մինչև հարկումը		6,809,748	6,411,094
Շահութահարկի գծով ծախս	12	(1,377,179)	(1,269,344)
Տարվա շահույթ		5,432,569	5,141,750
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք			
Հորվածներ, որոնք հեղազայում վերադասակարգվելու են շահույթում կամ վնասում			
Իրական արժեքի պահուստի շարժ (վաճառքի համար մատչելի)			
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրական արժեքի փոփոխությունից չվատակված զուտ օգուտ		N/A	28,338
Շահութահարկ		N/A	(5,668)
Տարվա այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք հարկումից հետո		N/A	22,670
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		5,432,569	5,164,420

10-ից 58 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	Մասնոր.	31 դեկտեմբերի 2018թ.	31 դեկտեմբերի 2017թ.
Ակտիվներ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	13	43,903,746	22,958,769
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	14	36,459,803	41,084,915
Վարկեր և փոխառվածություններ	15	59,107,069	52,315,098
Հիմնական միջոցներ	16	16,807	13,030
Ոչ նյութական ակտիվներ	17	16,271	16,329
Այլ ակտիվներ	18	467	822
Ընդամենը՝ ակտիվներ		139,504,163	116,388,963
Պարտավորություններ և սեփական կապիտալ			
Պարտավորություններ			
Ընթացիկ հարկի գծով պարտավորություն		383,320	434,503
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	12	138,883	189,132
Այլ պարտավորություններ	19	15,257	13,672
Ընդամենը՝ պարտավորություններ		537,460	637,307
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	20	117,386,286	99,378,048
Գլխավոր պահուստ		783,935	532,786
Չբաշխված շահույթ		20,796,482	15,840,822
Ընդամենը՝ սեփական կապիտալ		138,966,703	115,751,656
Ընդամենը՝ պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		139,504,163	116,388,963

Ֆինանսական հաշվետվությունները՝ ներկայացված 6-ից 58 էջերում, ստորագրվել են Ընկերության գլխավոր տնօրենի և գլխավոր հաշվապահի կողմից 2019թ. փետրվարի 19-ին:

Տիգրան Սիրզոյան

Գործադիր տնօրեն

Քոխատինա Բարամյան

Գլխավոր հաշվապահ

10-ից 58 էջերում ներկայացված ձանձուրագրի մասերում ներկայացված են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Գլխավոր պահուստ	Իրական արժեքի պահուստ	Չբաշխված շահույթ	Ընդամենը
Հաշվեկշիռը 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	99,378,048	532,786	-	15,840,822	115,751,656
ՖՀԱԱ 9-ի ներդրման ազդեցությունը (ծանոթ. 6)	-	-	-	(225,760)	(225,760)
Վերաներկայացված հաշվեկշիռը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	99,378,048	532,786	-	15,615,062	115,525,896
Տարվա շահույթ	-	-	-	5,432,569	5,432,569
Բաժնետիրական կապիտալի ավելացում	18,008,238	-	-	-	18,008,238
Հատկացում պահուստին	-	251,149	-	(251,149)	-
Ընդամենը սեփականատերերի հետ գործարքներ	18,008,238	251,149	-	(251,149)	18,008,238
Հաշվեկշիռը 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	117,386,286	783,935	-	20,796,482	138,966,703
Հաշվեկշիռը 2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	82,327,695	318,556	(22,670)	10,913,302	93,536,883
Տարվա շահույթ	-	-	-	5,141,750	5,141,750
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	-	-	-
Իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ օգուտ	-	-	28,338	-	28,338
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ	-	-	(5,668)	-	(5,668)
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	22,670	5,141,750	5,164,420
Բաժնետիրական կապիտալի ավելացում	17,050,353	-	-	-	17,050,353
Հատկացում պահուստին	-	214,230	-	(214,230)	-
Ընդամենը սեփականատերերի հետ գործարքներ	17,050,353	214,230	-	(214,230)	17,050,353
Հաշվեկշիռը 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	99,378,048	532,786	-	15,840,822	115,751,656

10-ից 58 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	2018	2017
Պորտառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Շահույթ մինչև հարկումը	6,809,748	6,411,094
Ճշգրտումներ		
Ֆինանսական գործիքների արժեզրկման հակազդածում	(3,165)	-
Մաշվածության և ամորտիզացիոն մասհանումներ	8,741	10,622
Ստացվելիք տոկոսներ	(124,697)	(111,382)
Դրամական հոսքեր ետխցան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները	<u>6,690,627</u>	<u>6,310,334</u>
Ազդեցություն/նվազում գործառնական ակտիվներում		
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	4,654,795	1,787,995
Կարկեր և փոխառություններ	(6,910,445)	(16,894,323)
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	6,000,115
Այլ ակտիվներ	355	(778)
Այլ պարտավորություններ	1,585	2,525
Ջուտ դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից ստացված/ (գործունեության համար օգտագործված) մինչև շահութահարկը	<u>4,436,917</u>	<u>(2,794,132)</u>
Վճարված շահութահարկ	(1,422,171)	(1,200,916)
Գործառնական գործունեությունից ստացված/ (գործունեության համար օգտագործված) Ջուտ դրամական միջոցներ	<u>3,014,746</u>	<u>(3,995,048)</u>
Ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Հիմնական միջոցների առք	(9,460)	(4,850)
Ոչ երախական ակտիվների առք	(3,000)	(5,156)
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված Ջուտ դրամական միջոցներ	<u>(12,460)</u>	<u>(10,006)</u>
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Բաժնետիրական կապիտալի թողարկում	16,008,238	17,050,353
Ֆինանսական գործունեությունից ստացված Ջուտ դրամական հոսքեր	18,008,238	17,050,353
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների Ջուտ աճ	<u>21,010,524</u>	<u>13,045,299</u>
Արտադրույթի փոխարկման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(64,860)	69,205
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ստարվա սկզբի դրությամբ (ծանոթ. 6)	<u>22,958,082</u>	<u>9,844,265</u>
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ստարվա վերջի դրությամբ (ծանոթ. 13)	<u>43,903,746</u>	<u>22,958,769</u>
Լրացուցիչ տեղեկատվություն		
Ատազված տոկոսներ	6,970,357	6,797,579

10-ից 58 էջերում ներկայացված նախագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

«Քնակարան երիտասարդներին» վերաֆինանսավորում իրականացնող վարկային կազմակերպություն փակ բաժնետիրական ընկերությունը (այսուհետ՝ Ընկերություն) հիմնադրվել է 2010թ. փետրվարին և հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ընկերություն՝ գործելով Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Ընկերությունը գրանցվել է 2010թ. փետրվարի 16-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) խորհրդի թիվ 20 Ա որոշմամբ, թիվ 96 գրանցման վկայականով:

Ընկերությունը ստեղծվել է «Երիտասարդ ընտանիքին՝ մատչելի բնակարան» պետական նպատակային ծրագրի շրջանակում, ծրագրի ներքո տրամադրված հիփոթեկային փարերը վերաֆինանսավորելու նպատակով: Ընկերությունը վերաֆինանսավորում է ՀՀ-ում գործող բանկերի և այլ վարկային կազմակերպությունների կողմից տրամադրվող վարկերը:

Ընկերությունը իրականացնում է հետևյալ ծրագրերը.

- «Երիտասարդ ընտանիքին՝ մատչելի բնակարան»,
- «Մատչելի բնակարան՝ երիտասարդ գյուղատնտեսներին և ստեղծագործական միությունների անդամներին»,
- «Մատչելի բնակարան՝ երիտասարդ լրագրողներին, բժիշկներին, մանկավարժներին և սպորտսմեններին»,
- «Մատչելի բնակարան՝ երիտասարդ մասնագետներին»,
- «Նորակառույց և կառուցման ընթացքում գտնվող բնակելի շենքերում բնակարաններով ապահովման ծրագիր»,
- «ՀՀ պաշտպանության նախարարության, ՀՀ ազգային անստանդարտ ծառայության, միջին, ավագ և ՀՀ կառավարության արդյթեր ՀՀ ոստիկանության միջին, ավագ, գլխավոր սպայական անձնակազմին կենցաղային տեխնիկայի ձեռքբերմանն աջակցելու նպատակով մշակված հատուկ վարկային ծրագիր»,
- ՀՀ պետական կամ ՀՀ պետական հավաստագրություն ունեցող բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների բակալավրիատի և մագիստրատուրայի ուսանողներին տրամադրվող ուսումնական վարկերի հատուկ վարկային ծրագիր»,
- «Պետական ծառայողները մատչելի բնակարաններով ապահովման ծրագիր»:

Ընկերության գրասենյակը գտնվում է Երևանում: Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ ք. Երևան, Հանրապետության 22-13:

Հաշվետու մամանակաշրջանի վերջի դրությամբ Ընկերության աշխատողների թվաքանակը կազմել է 18 մարդ:

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում շարունակական բնույթ են կրում իրականացվող բազմաթիվ և տնտեսական քարտեզիտումները, և իրավական, հարկային, ու օրենսդրական համակարգերի զարգացումը:

Հայաստանի տնտեսության ազագա նայումությունը և զարգացումը մեծապես կախված է այս

քաղաքացիներից, ինչպես նաև եվրասիական Տնտեսական Միությունում զարգացումներից, որի հետ շարունակվում է ՀՀ տնտեսության ինտեգրումը:

Ընկերության ղեկավարությունը կարծում է, որ ընթացիկ պայմաններում իրականացնում են համապատասխան միջոցառումներ Ընկերության տնտեսական կայունությունն ապահովելու նպատակով:

3 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները

3.1 Համապատասխանությունը

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀԱՄ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների հստիքի (ՀՀՍՄԽ) կողմից և Սեկնարանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Սեկնարանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՍՄԿ):

Ընկերությունը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ գործող օրենսդրության և հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Ընկերության հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀԱՄ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով:

3.2 Չափման հիմունքները

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների, ինչպես նաև վաճառքի համար նախշեղի ակտիվների համար, բացառությամբ այն ակտիվների, որոնք իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, ինչպես նաև ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված կամ աստիճանական արժեքով:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Ընկերության գործառնական արժույթն այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Ընկերությունը: Ընկերության գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ), բանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Ընկերության գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, եթե այլ բան նշված չէ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

3.4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և ներկայացման փոփոխություններ

Ընթացիկ տարում Ընկերությունն առաջին անգամ կիրառել է որոշ ստանդարտներ և փոփոխություններ, որոնք կիրառելի են 2018թ. հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո սկսվող ժամանակաշրջանների համար: Ընկերությունը վաղաժամանակ չի ընդունել որևէ այլ ստանդարտ, մեխանիզմներ կամ փոփոխություն, որոնք ուժի մեջ են մտել, բայց դեռ կիրառելի չեն:

ՖՀԱՄ 9 «Ֆինանսական գործիքներ»

ՖՀԱՄ 9-ը փոխարինում է ՀՀԱՄ 39-ին 2018թ. հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո սկսվող ժամանակաշրջանների համար: Ընկերությունը 2017թ. ի համար չի վերաներկայացրել ՖՀԱՄ 9-

ի շրջանակում ֆինանսական գործիքների վերաբերյալ համեմատական տեղեկատվությունը Հետևարար, 2017թ. համեմատական տեղեկատվությունը ներկայացվում է ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն և համադրելի չէ 2018թ. ներկայացված տեղեկատվության հետ: 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ՖՀՄՍ 9-ի ներդրման հետևանքով առաջացած տարբերությունները ճանաչվել են անմիջապես չբաշխված շահույթում և բացահայտվել 6 ծանոթագրությունում:

Պատակարգման և չափման փոփոխություններ

ՖՀՄՍ 9-ի պահանջով դասակարգման և չափման կատեգորիան որոշելու համար բոլոր ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ բաժնային գործիքների և ածանցյալների, պետք է գնահատվեն կազմակերպության ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելի և գործիքների պայմանագրային դրամական միջոցները հոսքերի բնութագրերի համադրությամբ:

ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն ֆինանսական ակտիվների (իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, վաճառքի համար մատչելի, մինչև մարման ժամկետը պահվող և անորոշված արժեքով) չափման դասակարգումները փոխարինվել են հետևյալով՝

- պարտքային գործիքներ անորոշված արժեքով,
- իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքներ, որոնց ապահանջումից եզրույթ կամ վնասը փոխանցվում է շահույթին կամ վնասին,
- իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող բաժնային գործիքներ, որոնց ապահանջումից եզրույթ կամ վնասը չի փոխանցվում շահույթին կամ վնասին,
- իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ:

Ֆինանսական պարտավորությունների հաշվառումը հիմնականում շարունակում է մնալ այնպիսին, ինչպիսին եղել է ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն, բացառությամբ կազմակերպության իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող պարտավորությունների գծով սեփական պարտքային դիսկի մասով առաջացող եզրույթի կամ վնասի հաշվառմանը: Այս փոփոխությունները արտացոլվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում և հետագա ապարդասակարգման դեպքում չեն տեղափոխվում շահույթի կամ վնասի մասին հաշվետվություն:

Ընկերության ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների դասակարգումը բացատրվում է 4.4.2 ծանոթագրությունում: 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ՖՀՄՍ 9-ի կիրառման քանակական ազդեցությունը բացահայտվում է ծանոթագրություն 6-ում:

Արժեզրկման հաշվարկի փոփոխություններ

ՖՀՄՍ 9-ի ներդրումը հիմնավոր կերպով փոխել է Ընկերության՝ վարկերի գծով արժեզրկման հաշվառումը փոխարինելով ՀՀՄՍ 39-ի «երաձ կորուստների» մոդելը՝ ապագայի վրա հիմնված «աննկալիչ պարտքային կորուստների» մոդելով: ՖՀՄՍ 9-ը պահանջում է Ընկերությունից ճանաչել իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չհաշվառվող բոլոր վարկերի և այլ պարտքային ֆինանսական ակտիվների գծով աննկալիչ պարտքային կորուստները: ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն՝ բաժնային գործիքների համար արժեզրկումից կորուստ չի հաշվարկվում: Պահուստը որոշվում է աննկալիչ պարտքային կորուստների հիման վրա, որը կապված է հաջորդ 12 ամիսների ընթացքում ռեֆորտի հավանականության հետ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ակտիվի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի է ունեցել պարտքային դիսկրզգայի աճ: Եթե ֆինանսական ակտիվը համապատասխանում է գնված կամ ստեղծված արժեզրկված ֆինանսական ակտիվի սահմանմանը, ապա պահուստը հաշվարկվում է ակտիվի ամբողջ ժամկետի ընթացքում աննկալիչ պարտքային կորուստների փոփոխության հիման վրա:

Ընկերության արժեզրկման գնահատման մատրամասները բացահայտվում են 26.1.2 ծանոթագրությունում: 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ՖՀԱՍ 9-ի կիրառման քանակական ազդեցությունը բացահայտվում է ծանոթագրության 6-ում:

ՖՀԱՍ 7

ՖՀԱՍ 9-ի և ՀՀԱՄ 39-ի միջև տարբերություններն արտացոլելու համար ՖՀԱՍ 7 *Ֆինանսական գործիքներ, բացահայտումներն* արդիականացվել են, և Ընկերությունն այն ընդունել է ՖՀԱՍ 9-ի հետ միասին՝ 2018թ. հունվարի 1-ից սկսվող տարվա համար: Փոփոխությունները ներառում են անցումային բացահայտումներ, ինչպես նկարագրված է ծանոթագրություն 6-ում, ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկների վերաբերյալ որակական և քանակական տեղեկատվություն, ինչպիսիք են օգուտագործված նեթադրույթուններն ու ելակետային տվյալները՝ նշված ծանոթագրություն 42.1.2-ում:

Ներքոհիշյալ այլ ստանդարտներն ու փոփոխությունները, որոնք առաջին անգամ կիրառվել են 2018թ-ին, որևէ էական ազդեցություն չեն ունեցել Ընկերության տարեկան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- ՖՀԱՍ 15 «Հանախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ» և «Հանախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ». պարզաբանումներ (ՖՀԱՍ 15 փոփոխություններ)
- «2014-2017թթ. ՖՀԱՍ փարեկան բարեփոխումներ. ՖՀԱՍ 1 և ՀՀԱՄ 28 փոփոխություններ
- ՖՀԱՄԿ 22 «Արդարությունից գործարքներ և կանխավճարներ»:

3.5 Ընկերության կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտնել: Ընկերությունը վաղաժամկետ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ կիրառելի նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Ընկերության կողմից՝ դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող առաջիկա ժամանակաշրջանում:

Ղեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև:

ՖՀԱՍ 16, «Վարձակալություն»

ՖՀԱՍ 16-ը կփոխարինի ՀՀԱՍ 17-ին՝ «Վարձակալություն» և նրա 3 մեկնաբանություններին: Այն ամբողջացնում է ՀՀԱՄԿ-ի՝ վարձակալության հաշվառման վերանայման երկարաժամկետ ծրագիրը: Վարձակալությունը կարտացոլվի ֆինանսական փճալի մասին հաշվետվությունում՝ ճանաչելով օգուտագործման հրավումներ որպես ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորությունը: ՖՀԱՍ 16-ը նախատեսում է 2 կարևոր պարզեցում ցածրաոճեր ակտիվների և կարճաժամկետ՝ 12 ամիս կամ պակաս ժամկետով վարձակալությունների համար:

ՖՀԱՍ 16-ը ուժի մեջ է մտնում 2019թ. հունվարի 1-ին և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Թույլատրվում է ստանդարտի վաղաժամկետ կիրառում, այնուամենայնիվ, Ընկերությունը որոշել է այն վաղաժամ չկիրառել:

Ղեկավարությունը ներկայում գնահատում է ստանդարտի լիարժեք ազդեցությունը: Սրնց այսօր Ընկերությունը՝

- որոշել է օգուտվել գործնական նպատակահարմարությունից՝ չկատարելու առկա վարձակալությունները ամբողջական վերանայում և կիրառելու ՖՀԱՍ 16-ը միայն նոր կամ

փոփոխված պայմանագրերի դեպքում: Քանի որ որոշ վարձակալություններ կիրառվեն կամ կնորացվեն 2019թ., Ընկերությունը վերագնահատել է այդ վարձակալությունները և սահմանել, որ դրանք անտր է հաշվառվեն ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչելով, օգտագործման իրավունքը որպես ակտիվ:

- գնահատել է, որ ամենաէական ազդեցությունը կլինի Ընկերության կողմից ակտիվի՝ որպես օգտագործման իրավունքի և գրասենյակային ու արտադրական շենքերի վարձակալության գծով պարտավորությունը՝ ճանաչելու անհրաժեշտությունը, որոնք ներկայում հաշվառվելու են որպես գործառնական վարձակալություն: 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ապագա վարձավճարների նվազագույն չափը կազմել է 72,672 հազար դրամ: Այս կնշանակի, որ վերջ նշված արժեքի ընդամենը գործառնական վարձակալության ծախսից կփոխվի մաշվածության և տուկոսային ծախսի:
- կանխորոշել է, որ ընթացիկ ֆինանսական վարձակալությունը էական ազդեցություն չի ունենա ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության վրա:

Ընկերությունը նախատեսում է ներդնել ՖՀԱՄ 16-ը 2019թ. հունվարի 1-ից սկսած՝ կիրառելով ստանդարտի նորացված հետադարձ մոտեցումը: Այս այս մոտեցման՝ ՖՀԱՄ 16-ի սկզբնական կիրառման համապարփակ ազդեցությունը ճանաչվում է որպես սեփական նախնադի ճշգրտում սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ: Համեմատական տեղեկատվություն չի ներկայացվում:

Այս անցումային մոտեցման ընտրությունը հանգեցնում է քաղաքականության վերաբերյալ Ընկերության կողմից հետագա որոշումների կայացմանը, քանզի կան մի քանի այլ անցումային մեղմացումներ, որոնք նարող են կիրառվել: Ղրանք վերաբերում են այն վարձակալություններին, որոնք նախկինում գործել են և կարող են կիրառվել վարձակալություն առ վարձակալություն հիմքով: Ընկերությունը ներկայում գնահատում է անցումային այս մյուս մեղմացումների կիրառման ազդեցությունը:

ՖՀԱՄ 16-ը էական փոփոխություններ չի կատարել վարձատուների ռաշվատման գծով, և, հետևաբար, Ընկերությունը չի ակնկալում որևէ փոփոխություն այն վարձակալությունների դեպքում, երբ ինքը հանդես է գալիս որպես վարձատու:

Այլ սրանդարտներ

- ՖՀԱՄ 4 23 «Անորոշություն շահութահարկի մուտքումների շուրջ» (ուժի մեջ է մտնում 2019թ. հունվարի 1-ից),
- ՖՀԱՄ 9 (փոփոխություններ) «Ֆինանսական գործիքներ» - Կանխավճարների առանձնահատկությունները՝ բացասական փոխհատուցմանը (ուժի մեջ է մտնում 2019թ. հունվարի 1-ից),
- ՀՀԱՄ 19 (փոփոխություններ) «Աշխատակիցների հատուցումներ» - Պլանի փոփոխություն, կրճատում կամ մարում (ուժի մեջ է մտնում 2019թ. հունվարի 1-ից)
- 2015-2017թթ. ՖՀԱՄ-ների տարեկան բարեփոխումներ-(ուժի մեջ է մտնում 2019թ. հունվարի 1-ից)

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

4.1 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտներ կհունեն Ընկերություն և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում

է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարուստիոսն Ընկերությունից և ծախսը կարելի է արժանահավասարին չափել: Ասորն ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն մինչև եկամտաւի ճանաչումը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդ

Նվ ՖՀՈՒ 9-ի, և՛ ՀՀԱՄ 39-ի համաձայն՝ տոկոսային եկամուտը հաշվառվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը ամորտիզացված արժեքով չափվող բոլոր ֆինանսական գործիքների, իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չարվող ֆինանսական գործիքների համար: ՖՀՈՒ 9-ի համաձայն՝ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող, ինչպես նաև ՀՀԱՄ 39-ի համաձայն՝ մինչև մարժան ժամկետը պահվող կամ վաճառքի համար մատչելի դասակարկվող տոկոսակիր ֆինանսական ակտիվների տոկոսային եկամուտը նույնպես հաշվառվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշտությամբ գեղցում է գնահատված ապագա դրամական մուտքերը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող գործողության ժամկետի կամ անհրաժեշտության դեպքում՝ ավելի կարճ ժամանակահատվածի ընթացքում, մինչև ֆինանսական ակտիվի զուտ հաշվեկշռային արժեք:

Արդյունավետ տոկոսադրույքը (և, հետևաբար, ակտիվի ամորտիզացված արժեքը) հաշվարկվում է՝ հաշվի առնելով ձեռքբերման ցանկացած գեղց կամ հավելավճար, գանձումներ և ծախսեր, որոնք արդյունավետ տոկոսադրույքի անաժառանգի մասն են: Ընկերությունը ճանաչում է տոկոսային եկամուտը՝ կիրառելով հատուցադրույքը, որը ներկայացնում է վարկի ակնկալվող գործողության ժամկետի նկատմամբ կայուն հատուցադրույքի (ավագույն գնահատումը): Այսպիսով, այն ճանաչում է տարբեր փուլերում գանձվող պոտենցիալ տարբեր տոկոսադրույքների ազդեցությունը և գործիքի կյանքի ընթացքում այլ ազդեցությունները (ներառյալ կանխավճարները, տուգանքները և գանձումները):

Եթե ֆինանսական ակտիվի գծով դրամական միջոցների հուսքերի վերաբերյալ ակնկալիքները վերանայվում են պարտքային ռիսկից չբխող պատճառներով, ապա հաշվեկշռում ճշգրտումը հաշվառվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի դրական կամ բացասական ճշգրտում՝ տոկոսային եկամտի ավելացմամբ կամ նվազմամբ: Ճշգրտումը հետագայում անորոտիզացվում է տոկոսային և նմանատիպ եկամտի միջոցով շահույթի կամ վնասի մասին հաշվառվությունում:

Տոկոսային եկամուտների և ծախսերի հաշվարկ

Տոկոսային եկամտի և ծախսերի հաշվարկում արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվը արժեզրկված չէ) կամ պատտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ:

Այնուամենայնիվ, սկզբնական ճանաչումից հետո արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույք: Ֆինանսական ակտիվի զուտ ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվը այլևս արժեզրկված չէ, ապա տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է համախառն հիմունքով:

Սկզբնական ճանաչման ժամանակ արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է՝ ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառելով ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Տոկոսային եկամուտը չի հաշվարկվում համախառն հիմունքով, երբևիցե եթե ակտիվի պարտքային ռիսկը բարելավվում է:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման վերաբերյալ տեղեկատվությունը տեսն ծանոթագրություն 4.4.6-ում:

Կոմիսիոն և այլ եկամուտներ և ծախսեր

Վարկերի տրամադրման համար գանձվող վճարները (համապատասխան ծախսերի հետ միասին) հետաձգվում են՝ ճշգրտելով տվյալ վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Վարձավճարները, այլ եկամուտները և ծախսերը հիմնականում ճանաչվում են հաշվեպահան սկզբունքով ծառայությունների մատուցման ընթացքում: Ներդրումային պորտֆոլի, այլ կառավարչական և խորհրդատվական ծառայությունների գծով վճարները ճանաչվում են պայմանագրային պայմաններին համապատասխան: Ակտիվների կառավարման գծով վճարները ճանաչվում են ծառայությունների մատուցման ժամանակաշրջանում: Երկն սկզբունքը է կիրառվում կարողությունների կառավարման, ֆինանսական պլանավորման և ակտիվների պահպանման ծառայությունների դեպքում, որոնք ենթադրում են ծառայությունների մատուցման երկար ժամկետ:

Ջուր առևտրային եկամուտ

Ջուր առևտրային եկամուտը ներառում է նաև արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտը կամ ձախար և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում երբ համապատասխան ծառայությունն արդեն մատուցված է:

4.2 Արտարժույթ

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից զուտ օգուտը և վնասը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ եկամուտ կամ այլ ծախս հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթով կիրառելով հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաբաժնի դրույթյա՝ գործող փոխարժեքը:

Ֆուրբանցյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա շրջող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածի արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ ստորում:

Ընկերության կողմից ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	31 դեկտեմբերի 2018թ.	31 դեկտեմբերի 2017թ.
ՀՀ դրամ/Մ ԱՄՆ դոլար	483.75	484.10

4.3 Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են սեփական կապիտալում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաբաժնի գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները: Այն դեպքում, երբ ֆինանսական հաշվետվություններն արտոնված են ներկայացման համար մինչ համապատասխան հարկային հաշվետվությունների ներկայացնելը, ապա հարկվող շահույթը կամ վնասը հիմնված է մոտավոր թվերի վրա: Հարկային մարմինները կարող են ունենալ ավելի խիստ մոտեցում հարկային սրենադրությունը մեկնաբանելիս և հարկային հաշվարկները ստուգելիս: Որպես արդյունք, հարկային մարմինները կարող են պահանջել լրացուցիչ հարկերի մուծում այն գործարքների

գծով, որոնց համար նախկինում պահանջ չի ներկայացվել: Հետևաբար, կարող են առաջանալ նշանակալի լրացուցիչ հարկեր, տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումը կարող է ներառել ստուգման տարվան անմիջապես նախորդող 3 օրացուցային տարիներ: Որոշ հանգամանքներում հարկային ստուգումը կարող է ներառել ավելի երկար ժամանակաշրջաններ:

Հետաձգված հարկերը իաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեքողի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարրերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարրերություններն առաջացել են գույքի նախնական ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնությունները առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարգման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարրերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ներառվում է, որ կտրծի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով սվայա ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի տրծող դրույքների վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ առաջանում են նաև այն ժամանակահոր տարրերությունների գծով, որոնք առաջանում են դուստր, ասոցիացված կամ համատեղ կազմակերպություններում ներդրումները, թացի այն դեպքերից, երբ ժամանակավոր տարրերությունների իրացման ժամկետները կառավարվում են մայր կազմակերպության կողմից, և հավանական է, որ դրանք մոտ ապագայում չեն իրացվի:

ՀՀ-ում վարկային կազմակերպություններն իրենց գործունեության րնթացքում վճարում են նաև այլ հարկեր: Այդ հարկերը ներառված են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «Այլ ծախսեր» հոդվածում:

4.4 Ֆինանսական գործիքներ

4.4.1 Ծանաչում և սկզբնական չափում

Ընկերությունն սկզբնապես ճանաչում է վառկերը և փոխատվությունները, ավանդները, թողարկված պարտքային արծեղծերը և ստորադաս պարտավորությունները որանց ստեղծման օրվա դրությամբ: Բոլոր այլ ֆինանսական գործիքները (ներառյալ ֆինանսական ակտիվների կանոնավոր գնումները և վաճառքները) ճանաչվում են գործարքի օրվա դրությամբ, որը Ընկերության՝ գործիքի պայմանագրային կողմ դառնալու ամսաթիվն է:

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական չափումը տեղի է ունենում իրական արծեքով: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արծեքով չափվող ֆինանսական գործիքների խմբում չդասակարգված ֆինանսական ակտիվները կամ պարտավորությունների դեպքում իրական արծեքին գումարվում են գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են դրանց ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

4.4.2 Դասակարգում

Ֆինանսական ակտիվներ- 2018թ. հունվարի 1-ից ուժի մեջ մտնող քաղաքականություն

Ալգորիթմային ճանաչման դեպքում ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես անորոշիզացված արժեքով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է անորոշիզացված արժեքով, եթե միաժամանակ բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմաններին և չի նախանշվում որպես իրական արժեքով չափույթի կամ վնասի միջոցով չափվող՝

- ակտիվը պահվում է բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակը պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրումն է, և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային դրույթները որոշակի ժամկետներում հանդիսանում են դրամական միջոցների հոսքերի, որոնք բացառապես մայր գումարի և չխարված մայր գումարի գծով տոկոսագումարների մնաորումներն են:

Բացի այդ, սկզբնական ճանաչման պահին Ընկերությունը կարող է անջրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որը համապատասխանում է անորոշիզացված արժեքով կամ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվելու պահանջներին, որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող, եթե դա թույլ կտա վերաջնել կամ էականորեն նվազեցնել հաշվապահական ռաշվածման անհամապատասխանությունը, որը կառաջանար այլ պարագայում:

Բիզնես մոդելի գնահատում

Ընկերությունը պորտֆելի մակարդակում գնահատում է բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, բանզի այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է բիզնեսի կառավարման և ղեկավարությանը տեղեկատվության տրամադրման եղանակը: Դիտարկվող տեղեկատվությունը ներառում է.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը ու նպատակները և այդ քաղաքականության գործնական կիրառությունը: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարությունը ուղղված է պայմանագրով նախատեսված տոկոսային եկամուտ ստացմանը, տոկոսադրույթների որոշակի կառուցվածքի պահպանմանը, ֆինանսական ակտիվների գործողության ժամկետների համապատասխանեցմանն այն պարտավորությունների գործողության ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվները, կամ դրամական միջոցների իրացմանն ակտիվների վաճառքի միջոցով,
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի նկամաբերությունը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը ներկայացվում Ընկերության ղեկավարությանը,
- բիզնես մոդելի և դրա շրջանակում պահվող ֆինանսական ակտիվների արդյունավետության վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը,
- ինչպես են վաճառվում ղեկավարները, օրինակ՝ արդյոք վաճառությունը կախված է կառավարվող ակտիվների իրական արժեքից կամ պայմանագրային հավաքագրված դրամական միջոցների հոսքերից,
- նախորդ ժամանակաշրջաններում վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և հետագա վաճառքների վերանայումը ակնկալիքները: Այնուամենայնիվ, վաճառքների գծով գործունեության մասին տեղեկատվությունը դիտարկվում է ոչ թե առանձին հիմունքով, այլ որպես ընդհանուր գնահատման մաս, թե ինչպես է Ընկերությունը հասնում ֆինանսական ակտիվները կառավարելու համար սահմանված նպատակուն և ինչպես են դրամական հոսքերը ձևավորվում:

Պայմանագրային դրամական հոսքերի ընդթափանցիկ գնահատում – միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներ (SPPI test)

Այս գնահատման ելակետակետով «մայր գումար» է սահմանվում Ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» կազմված է փոփոխականության արժեքի և պարտքային որակի փոխհատուցումից, այլ ռիսկերի և Ֆինանսական ակտիվի պահպանման հետ կապված ծախսերի փոխհատուցումից (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկ և վարչական ծախսեր), ինչպես նաև շահույթի մարժայից: Գնահատելու համար՝ արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներ են, Ընկերությունը հաշվի է առնում գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս ներառում է նաև այն գնահատումը՝ արդյոք Ֆինանսական ակտիվը ներառում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է փոխել պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի գումարը և ժամկետն այնպես, որ ֆինանսական ակտիվը չի բազարարի այդ պայմանը: Գնահատման ժամանակ Ընկերությունը դիտարկում է.

- պայմանական դեպքեր, որոնք կարող են փոխել դրամական միջոցների հոսքերի գումարը և ժամկետը,
- լծակալորման առանձնահատկությունները,
- վաղաժամկետ մարման և երկարաձգման հնարավորությունը,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են որոշակի ակտիվների նկատմամբ Ընկերության պահանջը (օրինակ՝ առանց ռեդրեսի պահանջի իրավունքի ակտիվների պայմանավորվածություններ) և
- առանձնահատկությունները, որոնք փոխում են դրամի ժամանակային արժեքը, օրինակ, տոկոսադրույքների պարբերական վերանայումը:

Ֆինանսական ակտիվներ- մինչև 2018թ. հունվարի 1-ը գործող քաղաքականություն

Ընկերությունը դասակարգում է իր ֆինանսական ակտիվները հետևյալ դասերից մեկում.

- վարկեր և դեբիտորական պարտքեր,
- վաճառքի համար մատչելի:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունը դասակարգում է իր ֆինանսական պարտավորությունները որպես ամորտիզացված արժեքով:

4.4.3 Ապահանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ընկերությունը ապահանաչում է ֆինանսական ակտիվը, երբ այդ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը (տես նաև ծանոթագրություն 4.4.4) կամ երբ փոխանցում է պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի առանալու իրավունքը այնպիսի գործարքով, որով ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու սպասուները փոխանցվում են կամ երբ չեն փոխանցվում սեփականության բոլոր ռիսկերն ու սպասուները, և դա չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Ֆինանսական ակտիվի ապահանաչման դեպքում ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի (կամ ապահանաչված ակտիվի մասի վրա տարածվող հաշվեկշռային արժեքի) և յիստացված փոխհատուցման գումարի տարբերությունը (ներառյալ ցանկացած նոր ակտիվ հանած

ցանկացած նոր պարտավորություն) և (ii) այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված ցանկացած կուտակված օգուտը կամ վնասը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Գործարքներում, որոնցում Ընկերությունը չի պահպանում և չի փոխանցում ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները և պահպանում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, շարունակում է ճանաչել ֆինանսական ակտիվը այնպես, որքանով շարունակվում է իր ներգրավվածությունը ֆինանսական ակտիվի մեջ, որն այն չափն է, որով այն ենթարկված է փոխանցված ակտիվի արժեքի փոփոխությունների ազդեցությանը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունը ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ նրա պայմանագրային պարտավորությունները չեն կատարվում կամ չեղյալ են համարվում, կամ ժամկետը լրանում է:

4.4.4 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխություն

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, Ընկերությունը գնահատում է՝ արդյոք փոփոխված ակտիվի դրամական միջոցների հոսքերը եականորեն են տարբերվում: Եթե դրամական միջոցների հոսքերը էականորեն են տարբերվում, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվից դրամական հոսքերի պայմանագրային իրավունքները համարվում են աուդիոս. Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվը ապաճանաչվում է (տես 4.4.3 ծանոթագրություն), իսկ նոր ֆինանսական ակտիվը ճանաչվում է իրական արժեքով:

2018թ. հունվարի 1-ից ուժի մեջ մտնող քաղաքականություն

Եթե փոփոխված ակտիվի անորոշիվացված արժեքով դրամական հոսքերը էականորեն չեն տարբերվում, ապա փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման: Այս դեպքում Ընկերությունը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտման արդյունքում առաջացած գումարը ճանաչում է որպես փոփոխությունից օգուտ կամ վնաս շահույթում կամ վնասում: Եթե նմանատիպ փոփոխությունը կատարվում է վարկառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով (տես 4.4.6 ծանոթագրություն), ապա օգուտը կամ վնասը ներկայացվում է արժեզրկումից կորուստների հետ միասին: Այլ դեպքերում՝ այն ներկայացվում է որպես տոկոսային եկամուտ:

Մինչև 2018թ. հունվարի 1-ը գործող քաղաքականություն

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվել են փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով և ակտիվը չի ապաճանաչվել, ապա ակտիվի արժեզրկումը չափվում է՝ օգուտարժեքով մինչև փոփոխությունը կիրառվող տոկոսադրույքը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունը ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ վերջինիս պայմանները փոփոխվել են և փոփոխված պարտավորության դրամական միջոցների հոսքերը, ըստ էության, տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմաններով հոմնախորձված նոր ֆինանսական պարտավորությունը ճանաչվում է իրական արժեքով: Ստացված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

4.4.5 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, նկատմամբն ու ծախսերը ֆինանսական հաշվետվություններում հաշվանցվում են և ներկայացվում են զուտ արժեքով, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն ներկայացնելու այն գուման սկզբունքով կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարշլու պարտավորությունը:

Ենամուտները և ծախսերը ներկայացվում են զուտ արժեքի հիման վրա, միայն երբ դա թույլատրվում է համաձայն ՏՀՄՍ-ների, կամ մի խումբ համանման գործարքներով ընտր օգուտի և սնասի դեպքում, օրինակ՝ Ընկերության անստրային գործունեության ընթացքում:

4.4.6 Արժեզրկում

2018թ. հունվարի 1-ից ուժի մեջ մտնող քաղաքականություն

Ընկերությունը կանխատեսումների հիման վրա գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները («ECL») հետևյալ ֆինանսական գործիքների նկատմամբ, որոնք չեն չափվում իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով.

- Ֆինանսական ակտիվներ, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով

Բաժնային ֆինանսական գործիքների համար արժեզրկում չի հաշվարկվում:

Ընկերությունը հաշվարկում է ֆինանսական գործիքի ակնկալվող պարտքային կորուստների պատուտը այն գումարի չափով, որը հավասար է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներին.

- հաշվետու ամսաթվի դրությամբ դեֆոլտի ցածր ռիսկով պարտքային ներդրումային արժեթղթեր,
- այլ ֆինանսական գործիքներ, որոնք զժով պարտքային ռիսկը սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն չի աճել:

Ընկերությունը համարում է, որ պարտքային արժեթղթերը ունեն ցածր պարտքային ռիսկ այն դեպքում, երբ վեչինիս պարտքային ռիսկի վարկանիշը համապատասխանում է համընդհանուր ընդունված «ներդրումային» վարկանիշի սահմանմանը:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները ակնկալվող պարտքային կորուստների մի մասն են, որոնք պայմանավորված են հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսյա ընթացքում տեղի ունեցող դեֆոլտ առաջացնող իրադարձություններով:

Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները ակնկալվող պարտքային կորուստներ են, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում դեֆոլտի ըլուր հնարավոր դեպքերի հետևանքով:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ե՛վ գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները, և՛ 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են կա՛մ անուսուական, կա՛մ խմբային հիմունքներով՝ կախված ֆինանսական գործիքների կիմքում ընկած պոտնցիալ ընտրից:

Ընկերությունը մշակել է քաղաքականություն, որը թույլ է տալիս յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գնահատել՝ արդյոք ֆինանսական գործիքի պարտքային ռիսկը էականորեն է աճել սկզբնական ճանաչումից հետո՝ հաշվի առնելով ֆինանսական

գործիքի մնացած շրջանության ժամկետի ընթացքում առաջացած դեֆոլտի ռիսկի փոփոխությունը: Ավելի մանրամասն բացատրվում է 26.1.2 ծանոթագրությունում:

Վերոնշյալի հիման վրա՝ Ընկերությունը դասակարգում է իր ֆինանսական գործիքները փուլ 1, փուլ 2, փուլ 3 և ձեռքբերված կամ ստեղծման պահին արժեզրկված խումբում, ինչպես նկարագրված է ստորև՝

- Փուլ 1 - նրբ վարկերը ճանաչվում են առաջին անգամ, Ընկերությունը ճանաչում է պահուստը 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստների հիման վրա: Փուլ 1-ում դասակարգված վարկերը նաև ներառում են մնացորդներ, որոնցում պարտքային ռիսկը բարելավվել է և վարկը վերադասակարգվել է փուլ 2-ից:
- Փուլ 2 - նրբ վարկը ստեղծման պահից ունեցել է պարտքային ռիսկի էական աճ, Ընկերությունը ձևավորում է գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ: Փուլ 2-ում դասակարգված վարկերը նաև ներառում են մնացորդներ, որոնցում պարտքային ռիսկը բարելավվել է և վարկը վերադասակարգվել է փուլ 3-ից:
- Փուլ 3 - արժեզրկված վարկեր: Ընկերությունը ձևավորում է գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ:
- Ձեռքբերված կամ ստեղծման պահին արժեզրկված խումբ - ձեռքբերված կամ ստեղծման պահին արժեզրկված ակտիվները սչզքնական ճանաչման պահին արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ են: Ձեռքբերված կամ ստեղծված արժեզրկված ակտիվները հաշվարկվում են իրական արժեքով սչզքնական ճանաչման պահին, իսկ տոկոսային եկամուտը, ըստ էության, ճանաչվում է պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքով: Ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչվում են այն չափով, որքանով անևա է ակնկալվող պարտքային կորուստները հետագա փոփոխություն:

Ակնկալվող պարտքային կորուստները դեֆոլտի հավանականության, դեֆոլտի զեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումարի, դեֆոլտի ժամանակ վնասի գեղչված արդյունք են, որոնք սահմանվում են հետևյալ կերպ.

- Դեֆոլտի հավանականություն (PD): Այն տվյալ ժամանակահատվածում դեֆոլտի հավանականության գնահատումն է: Դեֆոլտ կարող է տեղի ունենալ գնահատված ժամանակաշրջանի միայն որոշակի ժամանակահատվածում, եթե պարտականությունը նախափնում չի ապաճանաչվել և չարունակում է մնալ պորտֆելում:
- Դեֆոլտի զեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումար (EAD): Այն ներկայացնում է դեֆոլտի ապագա ամսաթվի դրությամբ ռիսկի ենթարկված գումարի չափի գնահատումը՝ հաշվի առնելով հաշվետու ամսաթվից հետո ռիսկի գումարի ակնկալվող փոփոխությունները, ներառյալ մայր գումարի և տոկոսագումարների մարումը՝ անկախ նրանից պայմանագրով նախատեսված է, թե ոչ, պարտավորության սպասվող օգտագործումը և չկատարված վճարումների հաշվեզրկված տոկոսները:
- Վնասը դեֆոլտի ժամանակ (LGD): Այն արտահայտում է վնասի չափը, որը առաջանում է տվյալ ժամանակահատվածում վարկի դեֆոլտային կարգավիճակում: Այն հիմնված է պայմանագրային դրամական հոսքերի և այն դրամական հոսքերի տարբերության վրա, որոնք վարկատուն հոյս ունի ստանալ՝ ներառյալ գրավի իրացումից առաջացած դրամական հոսքերը: Որպես կանոն, այն արտահայտվում է որպես դեֆոլտի զեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումարի (EAD) նկատմամբ տոկոսով:

Դեֆոլտի հավանականությունը, դեֆոլտի զեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումարը և դեֆոլտի ժամանակ վնասը ավելի մանրամասն բացահայտվում են 26.1.2 ծանոթագրությունում:

Արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունը գնահատում է թե՛ արդյոք անորոշիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները արժեզրկված են: Ֆինանսական ակտիվները համարվում են արժեզրկված, եթե տեղի են ունենում մեկ կամ ավելի իրադարձություններ, որոնց բացասաբար են անդրադառնում ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վկայություններ են հանդիսանում ստորև նշված իրադարձությունների վերաբերյալ տվյալների առկայությունը.

- էմիտենտի կամ փոխառուի էական ֆինանսական դժվարություններ,
- պայմանագրային պայմանների խախտում, օրինակ՝ ռեֆուչի կամ վճարման ուշացում,
- վարկերի կամ փոխառվածությունների պայմանների այնպիսի վերանայում, որը Ընկերությունն այլ պայմաններում չէր դիտարկի,
- փոխառուի հավանական սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմափոխման հավանականություն,
- ֆինանսական դժվարությունների հետևանքով արժեթղթերի ակտիվ ֆինանսական շուկայի վերաջում,

Փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների հետևանքով վերանայված վարկը սուբորաբար դիտարկվում է որպես արժեզրկված, միայն եթե առկա չէ վկայություն, որ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր չստանալու ռիսկը Լականորեն նվազել է և չկան արժեզրկման այլ հայտանիշներ:

Պետական պարտատուներում ներդրման արժեզրկված լինելը գնահատելիս՝ Ընկերությունը հաշվի է առնում հետևյալ գործոնները.

- վարկունակության շուկայական գնահատականը՝ արտացոլված պարտատուների եկամտաբերությամբ,
- եկամտաբերության գնահատումը վարկանիշային գործակալությունների կողմից,
- երկրի կարողությունը մուտք գործել կապիտալ շուկաներ նոր պարտքի թողարկման համար:

Անկախվող պարտքային կորուստների պահուստի ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում

Անկախվող պարտքային կորուստների գծով պահուստը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվում է հետևյալ կերպ.

- անորոշիզացված արժեքու չափվող ֆինանսական ակտիվներ՝ որպես ակտիվների ընդհանուր հաշվեկշռային արժեքից նվազում,
- իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքների (FVOCI) արժեզրկումից կորուստները չեն ճանաչվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, քանի որ այդ ակտիվների հաարձեքը համասար է իրենց իրական արժեքին: Այնուամենայնիվ, արժեզրկումից կորուստները բացահայտվում և ճանաչվում են իրական արժեքի ճշգրտման պահուստում:

Դուրսգրում

Վարկերը և պարտքային գործիքները դուրս են գրվում (մասնակի կամ ամբողջական), եթե չկան դրանց վերադարձման իրական հեռանկարներ: Պա, որպես կանոն, այն դեպքն է, երբ Ընկերությունը որոշում է, որ պարտապանը չունի այնպիսի ակտիվներ կամ եկամտի աղբյուրներ, որոնք կարող են առաջացնել բավարար դրամական հոսքեր՝ դուրսգրման ենթակա գումարը մարելու համար: Այդ ակտիվի ինչպես ընդհանուր հաշվեկշռային արժեքը, այնպես էլ

արժեզրկման պահուստը (եթե առկա են) ուղղակիորեն դուրս են գրվում: Գործարանը իրենից ներկայացնում է ճանաչման մասնակի կամ ամբողջական դադարեցում: Սակայն դուրսագրված ֆինանսական ակտիվները դեռևս կարող են ենթարկվել պահանջների կատարման: Ընկերության պարտքերի հավաքագրման ընթացակարգերի համապատասխան:

Մինչև 2018թ. հունվարի 1-ը գործող քաղաքականություն

Անորոշիզացված արժեքով հաշվառվող ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը արժեզրկվում է և արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է միայն այն դեպքում, եթե կա օբյեկտիվ վկայություն արժեզրկման մասին՝ որպես ակտիվի նախնական ճանաչումից հետո կատարված մեկ կամ մի քանի իրադարձություններ (սնայսային իրադարձություն») արդյունք, և եթե այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվի կամ ակտիվների խմբի ակնկալվող ապագա դրամական միջոցների հոսքերի վրա, որոնք կառելի է արժանահավատորեն չափել:

Արժեզրկումից կորստի օբյեկտիվ վկայության գոյությունը որոշվում է որոշ չափանիշներով, որոնք վկայում են, որ վարկառուն կամ վարկառուների խումբն ունեն զգալի ֆինանսական ղեկավարություններ (օրինակ՝ կապիտալի նորմատիվ, զոտ եկամտի և վաճառքների հարաբերակցություն), առկա են տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման պարտավորությունների, վարկային համաձայնության կամ պայմանների խախտումներ, գրավի արժեքի նվազում, ռազմականություն, որ կլինի սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմակերպում և կա տեղեկատվություն ակնկալվող ապագա դրամական միջոցների հոսքերի չափելի նվազման վերաբերյալ՝ կապված տնտեսական պայմանների փոփոխություններով, որոնք ազդում են վարկառուի և չլծարումների վրա:

Ընկերությունը սկզբից գնահատում է արժեզրկման օբյեկտիվ պայմանների գոյությունը անհատական գնահատման արդյունքում այն ակտիվների համար, որոնք անհատապես կալան են և հետո անհատական կամ խմբային գնահատումների արդյունքում այն ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն: Անհատական գնահատման արդյունքում արժեզրկման օբյեկտիվ գոյությունը հաստատելուց կամ մխտելուց հետո ակտիվները դասակարգվում են պարտքային դիսկի նմանատիպ ընդլայնված խմբերում՝ խմբային գնահատում իրականացնելու նպատակով: Այն ակտիվները, որոնց գծով անհատական գնահատման արդյունքում ձևավորվել են արժեզրկումից պահուստներ, չեն ներառվում վերոհիշյալ խմբերում:

Երբ առկա է վկայություն անորոշիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վերաբերյալ, արժեզրկման պահուստի գումարը որոշվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ֆինանսական գործիքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (բացառությամբ վարկի հետ կապված ապագա ծախսերի) ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի միջոցով, արժեզրկումից ձախսը արտացոլվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Եթե վարկը կամ մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումն ունի փոփոխական տոկոսադրույք, ցանկացած արժեզրկումից ձախս չափելու համար գնդման դրույքը պայմանագրով որոշված ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքն է: Ընկերությունը կարող է արժեզրկումը չափել գործիքի իրական արժեքի հիման վրա՝ օգտագործելով տեսանելի շուկայական դինը:

Ապահովված ֆինանսական ակտիվների դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքը ներառում է գրավների իրացումից փոխհատուցվող գումարները, հանած գրավի ձեռքբերման և իրացման ծախսերը, անկախ նրանից, թե գրավը կփոխանցվի Ընկերությանը, թե ոչ:

Արժեզրկման խմբային գնահատման նպատակով, ֆինանսական ակտիվները խմբավորվում են Ընկերության ներքին վարկային դասակարգման հիման վրա, որը հաշվի է առնում պարտքային դիսկի ընտրագրիչները, ինչպես՝ ակտիվի տեսակը, արդյունաբերական ոլորտը, աշխարհագրական դիրքը, գրավի տեսակը, ժամկետանց կարգավիճակը և այլ կառավարված գործոններ:

Ֆինանսական ակտիվների ապագա դրամական միջոցների հոսքերը, որոնց արժեզրկումը խմբային է գնահատված, որոշվում են խմբում գտնվող ակտիվների պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի և նմանատիպ ակտիվների պատմական ծախսերի պրակտիկայի հիման վրա: Վերջինս ճշգրտվում է ընթացիկ տեսանկյունի տեղեկատվությամբ, որպեսզի արտացոլվեն ներկա պայմանները, որոնք չեն ազդել այն ժամանակահատվածում, որի վրա հիմնված է պատմական ծախսերի պրակտիկան, և պատմական ժամանակաշրջանում ներկայում գոյություն չունեցող պայմանների հետևանքները չեզոքացնելու նպատակով:

Ակտիվների խմբերի ապագա դրամական միջոցների հոսքերում փոփոխությունների գնահատականը պետք է արտացոլի և համապատասխան լինի դրանց հետ կապված տեսանկյունի տվյալների ժամանակաշրջանից ժամանակաշրջան փոփոխությունների հետ (օրինակ՝ փոփոխություններ գործազրկության դրույքներում, գույքի գնի, վճարումների կարգավիճակի կամ խմբում կորուստների հավանականությունը մատնանշող այլ գործոնների և կորուստների ծախսերի մեջ): Ապագա դրամական միջոցների հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող մեթոդոլոգիան և վարկածները պարբերաբար վերանայվում են Ընկերության կողմից՝ կորուստների իրական և գնահատված արժեքների միջև տարբերությունները նվազեցնելու համար:

Վարկերը համապատասխան պահուստների հետ միասին ուղիս են գրվում, եթե ապագայում չկա վարկը հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և երբ բոլոր գրավներն օգտագործվել են կամ փոխանցվել Ընկերությանը: Եթե հաջորդող տարում, գնահատված արժեզրկման ծախսը ավելանում կամ նվազում է արժեզրկման ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, նախկինում ճանաչված արժեզրկման ծախսը ավելացվում կամ նվազեցվում է պահուստի գումարը ճշտելով: Եթե ապագա դուրսգրումը հետագայում վերականգնվում է, ապա վերականգնված գումարը կրեդիտագրվում է պահուստի հաշվին:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Երբ վաճառքի համար մատչելի ակտիվն արժեզրկվում է, ապա նրա արժեքի (նվազեցված մարումների և ամորտիզացիայի գումարներով) և ընթացիկ իրական արժեքի տարբերությունը, բացառությամբ նախկինում շահույթի կամ վնասի մասին հաշվետվությունում ճանաչված արժեզրկումից գումարների, սեփական կապիտալից վերածնակներով կամ շահույթի կամ վնասի մասին մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի դասակարգված կապիտալ գործընթացի արժեզրկումից կորուստների հակադարձումը ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում չի ճանաչվում, այլ հաշվառվում է կապիտալի առանձին բաժնում, որպես՝ այլ համապարփակ եկամուտ: Վաճառքի համար մատչելի պարտքային գործիք հանդիսացող ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստների հակադարձումը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, եթե ակտիվի իրական արժեքի բարձրացումը օբյեկտիվորեն կարելի է համարել հետագա իրադարձությունների արդյունք, որոնց կատարվել են կորուստը ֆինանսական արդյունքներով ճանաչելուց հետո:

4.5 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են ՀՀ ԿԲ-ում պահվող միջոցներից և այլ բանկերում հաշիվներից, այդ թվում, բարձր իրացվելի ներդրումները, որոնց մարման ժամկետը ձեռքբերման օրից 90 օր է, որոնք կարող են փոխարկվել կանխիկի կամ ժամանակամիջոցում ինշտությամբ և չեն ենթարկվում արժեքի փոփոխման զգալի ռիսկի:

Պահական միջոցները և դրանց համաժողովները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:
Ընկերությունը կատարում է միայն անկանխիկ գործարքներ:

4.6 Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերությունն օգտագործում է այլ բանկերում տարբեր ժամկետայնության ծացված ընթացիկ և ավանդային հաշիվներ: Բանկերին տրամադրված ֆիքսված ժամկետով վարկերն ու կանխավճարները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունապետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.7 Վարկեր և փոխառվածություններ

Վարկերը և փոխառվածությունները Ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք ստեղծվում են Ընկերության կողմից ուղղակիորեն պարտապահին դրամ տրամադրելու միջոցով՝ առանց պարտքը վաճառելու մտադրության:

Ֆիքսված ժամկետներով տրամադրված վարկերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Երբ տրամադրված գումարների իրական արժեքը տարբերվում է վարկի իրական արժեքից, օրինակ երբ վարկը տրամադրվում է շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, տրամադրված գումարի և վարկի իրական արժեքների տարբերությունը վարկի սկզբնական ճանաչման ժամանակ ձեռակերտվում է որպես ծախս շուկայականից ցածր դրույքներով ակտիվների տեղաբաշխումից՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվառվածություն: Այնուհետև վարկերն ու փոխառվածությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունապետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆիքսված մարման ժամկետ չունեցող վարկերն ու փոխառվածությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ նյնելով մարման ենթադրվող ժամկետներից: Հաճախորդներին տրված վարկերի ու փոխառվածությունների գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.8 Վարձակալություն

Գործառնական վարձակալություն - Ընկերությունը որպես վարձակալ

Ակտիվների վարձակալությունը, որի դեպքում ակտիվի սեփականության իրավասու կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս ֆինանսական արդյունքում գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են գործառնական ծախսերում:

4.9 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա գնահատված ժողխառուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխառուցվող գումարը:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Համակարգիչներ	1-3	100-33.3
Փոխադրամիջոցներ	8	12.5
Գույք և գրասենյակային սարքավորումներ	6	12.5
Այլ հիմնական միջոցներ	1-8	100-12.5

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ ընդլայնմանը կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով վարձակալման ժամկետի և հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետներից նվազագույնով:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Կապիտալ ընդլայնման նորոգման ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվենշտային արժեքին, երբ հավանական է, որ դրանց շնորհիվ ապագա տնտեսական օգուտները՝ ավելի շատ, քան աննկատվում էր առև ակտիվի նորմաախփային ցուցանիշների սկզբնական գնահատումից, կհոսեն դեպի ընկերություն: Այս ծախսումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվենշտային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է զորձառնական շահույթում:

4.10 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները բաղադրված են համակարգային ծրագրերից և արտոնագրերից:

Առանձին ձևեր բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են հնքնարժեքով: Նախնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնազմեքով՝ նվազեցնելով կուտակված ամորտիզացիան կամ արժեզրկումից կորուստները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայությունների ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացվում են գծային հիմունքով օգտակար ծառայության ընթացքում՝ 10 տարվա ընթացքում և գնահատվում են արժեզրկման առումով, երբ առկա են արժեզրկման հասկանիչներ: Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները սերանայում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Համակարգային ծրագրերի և այլ ոչ նյութական ակտիվների ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ:

4.11 Սեփական կապիտալ

Քաճենտիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես կապիտալ: Համաձայն գործող կանոնադրության, ընկերությունը արտոնյալ բաժնետոմսեր չի կարող բողաբել: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը, բացի կազմակերպությունների միավորման դեպքում թողարկվող բաժնետոմսերի, վերաբերող ուղղակի ծախսերը նվազեցվում են կապիտալի անից: Երբ

թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը հաշվառվում է որպես հավելվածաբաժնի:

Չբաշխված շահույթ

Չբաշխված շահույթը ներառում է ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանների կտտակված շահույթը:

Շահաբաժիններ

Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով շահաբաժինները դուրս են գրվում կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն, միայն երբ դրանք հաստատվում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով կամ մինչև այդ: Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո մոնչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրատարակման ամսաթիվը հայտարարված կամ հաստատված շահաբաժինները բացահայտվում են:

Իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի վերագնահատման պահուստը (մինչև 2018թ. հունվարի 1-ը՝ վաճառքի համար մատչելի)

Այս պահուստը արտացոլում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխությունները (2017թ.՝ վաճառքի համար մատչելի):

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Ընկերության ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնց ազդեցությունն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնվելով պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք հիմնավորված են տվյալ պայմաններում, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը ենարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

Քիզնես մոդել և միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներ

Ընկերությունը գնահատում է այն թիզնես մոդելը, որի ընթացքում ակտիվները պահվում են և գնահատում, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները բացառապես մայր գումարի և չմարված մայր գումարի տոկոսագումարների վճարումներն են չունենալ (4.4.2 ծանոթագրությունը):

Իրական արժեքի չափումը

Ֆինանսական գործիքների (երբ ակտիվ շուկայի գնանշումներ չկան) և ոչ ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը սահմանելու համար ղեկավարությունն օգտագործում է

գնահատման տեսնիկան: Աա ենթաոոմ է գարգացող գնահատումները և ենթադրությունները համապատասխան նրան, թե շուկայի մասնակիցները ինչպես կգնահատեն գործիքները: Դեկավարությունն իր ենթադրություններում որքան հնարավոր է հիմնվում է դրտաոկյող տվյալների վրա, սակայն որանք միշտ չէ, որ հասանելի են: Այդ դեպքում, դեկավարությունն օգտագործում է իր ունեցած ամենալավ տեղեկատվությունը: Գնահատված իրական արժեքը կարող է տարբերվել փաստացի արժեքից, որը հաշվետու մամանակաշրջանը որոբյաանը կարող է հասանելի լինել անհատական գործարքների դեպքում (տե՛ս ծանոթագրություն 23):

Ենդդրումային արժեթղթերի դասակարգում

Որոշակի ոչ սխտական պարտատոմսեր դեկավարությունը դասակարգել է վարկերի և փոխառվությունների կատեգորիա, քանի որ մտադրված է և ի վիճակի է որանք սխտել տեսանելի ապագայում կամ մինչև մարումը: Պարտատոմսերը հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետ

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատումը դատողության արդյունք է՝ հիմնված նման ակտիվի հետ կապված փորձի վրա: Ապագա տնտեսական օգուտները մարմնավորվում են ակտիվներում և սպառվում հիմնականում օգտագործմանը զուգընթաց: Այնուամենայնիվ, այնպիսի գործոնները, ինչպիսիք են գործառնական, տեխնիկական կամ առևտրային մաշվածությունները, հաճախ հանդեցնում են ակտիվի տնտեսական օգուտների նվազեցմանը: Դեկավարությունը մնացորդային օգտակար ծառայության ժամկետը գնահատում է ակտիվի ընթացիկ տեսնիկական վիճակին համապատասխան և ըստ այն գնահատված մամանակաշրջանի, որի ընթացքում Ընկերությունը կանխատեսում է ստանալ օգուտներ: Անացորդային օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատման համար հաշվի են առնվում ոնտկյալ հիմնական գործոններն, ակտիվների կանխատեսվող օգտագործումը, գործառնական գործոններից և պատկանեան ծրագրից կառված՝ մաշվածությունը և շուկայական պայմանների փոփոխություններից առաջացող տեխնիկական և առևտրային մաշվածությունը:

Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Ընկերությունն իր գործունեության ընթացքում իրանանացնում է գործառնություններ կապակցված կողմերի հետ: Աշված գործառնությունները հիմնականում իրականացվում են շուկայական պայմաններով: Գործող շուկայի րացակայության դեպքում Ընկերությունը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական րնույթի վերաներյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ նմանատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ որոյքների վերլուծությունների վրա (տե՛ս ծանոթագրություն 22):

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Ընկերությունը գնահատում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկը էականորեն է անել սկզբնական ճանաչումից հետո և ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման գործընթացում կանխատեսվող տեղեկատվության ներատումը (տես 26.1.2 ծանոթագրություն), ինչպես նաև վերանանգնվող դրամական միջոցների հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող հիմնական ենթադրությունները (տե՛ս ծանոթագրություն 4.4.6):

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծից մեկնաբանությունների. Տե՛ս ծանոթագրություն 21:

6 Անցման բացահայտում

Ատորն նկարագրվում է ՖՀԱՄ 9-ի ներդրման ազդեցությունը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության և չբաշխված շահույթի վրա՝ ներառյալ ՀՀԱՄ 39-ի կրած պարտքային կորուստների հաշվարկների՝ ՖՀԱՄ 9-ի ակնկալվող պարտքային կորուստներով փոխարինման ազդեցությունը:

Հետևյալ աղյուսակում ներկայացվում են Ընկերության ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների համար ՀՀԱՄ 39-ի համաձայն չափման դասերը և ՖՀԱՄ 9-ի ներքո նոր չափման դասերը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ:

Հազար ՀՀ դրամ	Այգրեսական դասակարգում ՀՀԱՄ 39-ի համաձայն		Այգրեսական հաշվեկշռային արժեք ՀՀԱՄ 39-ի համաձայն	
	Նոր դասակարգում ՖՀԱՄ 9-ի համաձայն	Նոր հաշվեկշռային արժեք ՀՀԱՄ 9-ի համաձայն	Նոր հաշվեկշռային արժեք ՖՀԱՄ 9-ի համաձայն	
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր	Անորոշացված արժեք	22,958,769	22,958,082
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր	Անորոշիչացված արժեք	41,084,915	40,929,192
Վարկեր և փոխառվածություններ	Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր	Անորոշիչացված արժեք	52,315,098	52,189,308
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ			116,358,782	116,076,582

ՀՀԱՄ 39-ի համաձայն հաշվեկշռային արժեքների համադրումը ՖՀԱՄ 9-ի համաձայն 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ հաշվարկված մնացորդների միջև ներկայացվում է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	Հաշվեկշռային արժեք ՀՀԱՄ 39-ի համաձայն 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Վերացափում (ակնկալվող պարտքային կորուստներ)	Հաշվեկշռային արժեք ՖՀԱՄ 9-ի համաձայն 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>			
<i>Անորոշիչացված արժեք</i>			
<i>Դրամական արժեքներ և դրանց համարժեքներ</i>			
Տարեսկզբի մնացորդ	22,958,769		
Վերացափում		(687)	
Տարեկերջի մնացորդ			22,958,082
<i>Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ</i>			
Տարեսկզբի մնացորդ	41,084,915		
Վերացափում		(155,723)	
Տարեկերջի մնացորդ			40,929,192

Հազար ՀՀ դրամ	Հաշվեկշռային արժեք ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Վերաչափում (ակնկալվող պարտքային կորուստներ)	Հաշվեկշռային արժեք ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ
<i>Վարկեր և փոխադրվածություններ</i>			
Տարեսկզբի մնացորդ	52,315,098		
Վերաչափում		(125,790)	
Տարեվերջի մնացորդ			52,189,308
Ընդամենը անորոշիզացված արժեք	116,368,782	(282,200)	116,076,582

ՖՀՄՍ 9-ի անցման ազդեցությունը պահուստների և չբաշխված շահույթի վրա ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	Պահուստներ և չբաշխված շահույթ
<i>Չբաշխված շահույթ</i>	
Տարեսկզբի մնացորդ ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն (2017թ. դեկտեմբերի 31)	15,840,822
ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն ակնկալվող պարտքային կորուստների ճանաչում	(282,200)
Հետաձգված հարկ (ծանոթ. 12)	56,440
Տարեվերջի մնացորդ ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն (2018թ. հունվարի 1)	15,515,062
Ընդամենը սեփական կապիտալի փոփոխություններ ՖՀՄՍ 9-ի ներդրման հետևանքով	(225,760)

Հետևյալ աղյուսակը համադրում է.

- ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն հիմնասական ակտիվների գծով արժեզրկման վերջնական պահուստը և
- ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն ակնկալվող պարտքային կորուստների սկզբնական պահուստը 2018 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ:

Հազար ՀՀ դրամ	ՀՀՄՍ 39/ՀՀՄՍ 37-ի համաձայն վարկերի գծով կորուստների պահուստ 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Վերաչափում	ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն ակնկալվող պարտքային կորուստներ 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ
<i>Արժեզրկումից պահուստ</i>			
ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն վարկեր և դեբիտորական / ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն անորոշիզացված արժեքով ֆինանսական ակտիվներ	-	(282,200)	(282,200)
Ընդամենը արժեզրկումից պահուստ	-	(282,200)	(282,200)

7 Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ

Հազար ՀՀ դրամ	2018	2017
Վարկեր և փոխառվածություններ	3,549,937	2,972,365
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր (2017թ.՝ վաճառքի համար յատկանշի)	-	99,930
Պահանջներ Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,133,735	3,483,314
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	6,953,672	6,955,609

8 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2018	2017
Բանկային հաշիվների սպասարկման վճարներ	68	88
Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	68	88

9 Արժեզրկման (ծախս)/արժեզրկման հակադարձում

Հազար ՀՀ դրամ	Ցանոթ.	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Ընդամենը 2018թ.	Ընդամենը 2017թ.
Որամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	13	(333)	(333)	-
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	14	4,939	4,939	-
Վարկեր և փոխառվածություններ	15	(1,774)	(1,774)	-
Ընդամենը արժեզրկման հակադարձում		2,832	2,832	

10 Անձնակազմի գծով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2018	2017
Աշխատակիցների հատուցումներ ներառյալ դրանց վճարներով հարկերը	121,680	120,929
Ոստ.ցնան ծախսեր	1,486	1,514
Այլ ծախսեր	4,203	4,034
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	130,369	126,537

11 Այլ ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2018	2017
Վարձակալության գծով ծախսեր	15,240	15,240
Հարկեր (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	532	501
Գրասենյակային ծախսեր	391	461
Ներկայացուցչական ծախսեր	523	910
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	1,552	1,553
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների պահպանման ծախսեր	5,344	5,424
Բաժնետոմսերի թողարկման և արժեթղթերի հաշվի սպասարկման ծախսեր	7,725	9,774
Վճարումներ Ֆինանսական համակարգի հաշտարարին*	-	65,329
Գործուղման ծախսեր	276	311
Ապահովագրության ծախսեր	1,492	1,435
Այլ ծախսեր	6,298	5,785
Ընդամենը այլ ծախսեր	40,703	107,723

* Վարկային կազմակերպությունների մասին օրենքի փոփոխությունների արդյունքում Ընկերությունը Կենտրոնական բանկից պարզաբանում է ստացել Ֆինանսական համակարգի հաշտարարին վճարումների վերաբերյալ Այս պարզաբանման համաձայն՝ Ֆինանսական համակարգի հաշտարարին վճարումները չպետք է իրականացվեն վերաֆինանսավորում ըրականացնող վարկային կազմակերպությունների կողմից:

12 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2018	2017
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս	1,370,958	1,234,583
Շեղանգված հարկ	6,191	34,761
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	1,377,149	1,269,344

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը նազմում է 20% (2017թ.՝ 20%): ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄԱ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների կազման նաատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման րազայի միջև: Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 20% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով:

Ատորն ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի միջև փոփոխականությունը:

Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունավետ դրույքաչափ		Արդյունավետ դրույքաչափ	
	2018	(%)	2017	(%)
Շահույթ մինչև հարկումը	6,809,748		6,411,054	
Շահութահարկ՝ 20% դրույքաչափով	1,361,950	20	1,282,219	20
Չնվազեցվող ծախսեր	2,257	-	966	-
Արտարժույթի (դրական)/բացասական փոխադեբալին տարբերություն	12,972	-	(13,841)	-
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	1,377,179	20	1,269,344	20

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ:

Հազար ՀՀ դրամ	2017			2018		
	ՖՀՄՍ 9-ի ներդրման ազդեցությունը	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Զուտ	Հետաձգված հարկային ակտիվ	Զուտ հետաձգված հարկային պարտավո- րություն	
Որամասն միջոցներ և դրանց հանաժեղներ	(235)	137	101	3	204	
Պահանջներ ֆինանսական նազանակրությունների նկատմամբ	(70,912)	31,145	6,855	(32,852)	31,145	
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	(113,048)	25,158	(13,455)	(101,375)	25,513	
Այլ պարտավորություններ	(4,937)	-	305	(4,629)	-	
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ/(պարտավորություն)	(189,132)	56,440	(6,191)	(138,883)	56,862	

Հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2016թ.	Ըստույթում կամ վնասում ճանաչված	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2017թ.
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	5,668		(5,668)	-
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	5,668	-	(5,668)	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	(235)	-	(235)
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(70,090)	(822)	-	(70,912)
Վարկեր և տոխապիություններ	(78,833)	(34,215)	-	(113,048)
Այլ պարտավորություններ	(5,448)	511	-	(4,937)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(154,371)	(34,761)	-	(189,132)
Ջուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն	(148,703)	(34,761)	(5,668)	(189,132)

13 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2018թ.	31 դեկտեմբերի 2017թ.
Մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	43,759,769	22,796,699
Րանկային հաշիվներ ՀՀ այլ բանկերում	144,977	162,070
	43,904,766	22,958,769
Մրժեզրկումից պահուստներ	(1,020)	-
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	43,903,746	22,958,769

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների
փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ

	2018	2017
	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Ընդամենը
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքներ 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	687	-
Կորուստների գծով պահուստների գույտ վերաչափում	333	-
Մնացորդ տարվա վերջի դրությամբ	1,020	-

14 Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2018թ.	31 դեկտեմբերի 2017թ.
ժամկետային ավանդներ ՀՀ բանկերում	36,610,587	41,084,915
Արժեզրկաձևից սպասուսուներ	(150,784)	-
Ընդամենը պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	36,459,803	41,084,915

Կարճաժամկետ ավանդները բանկերում պարբերաբար երկարաձգվում են:

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ բանկերում ժամկետային ավանդներից 23,316,377 հազար դրամ գումարով (64%) հաշիվները կենտրոնացված են երկու բանկերում (2017թ.՝ 25,783,752 հազար դրամ գումարով (63%) հաշիվները՝ երկու բանկերում):

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ժամկետային ավանդներից 13,130,328 հազար դրամը (2017թ.՝ 11,220,634 հազար դրամը) իրենից ներկայացնում է «Նորակառույց և կառուցման ընթացքում գտնվող բնակելի շենքերում բնակարանների ձեռքբերման նպատակով ստանալով կրփոթեքային վարկերի վերաֆինանսավորման ծրագիր», «Պետական ծառայողներին մատչելի բնակարաններով ապահովման ծրագիր» և «Մատչելի բնակարան՝ երիտասարդ մասնագիտներին ռատուկ վարկային ծրագրեր» վարկաչիղման ծրագրերի շրջանակներում վարկերի վերաֆինանսավորման համար պահվող գումարներ:

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ժամկետային ավանդների միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է 7.54% (2017թ.՝ 8.03%):

Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ

	2018	2017
	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Շեղանակ
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	-
2018թ. Իունվարի 1-ի դրությամբ ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	155,723	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերացափում	(4,939)	-
Մնացորդ տարբա վերջի դրությամբ	150,784	-

15 Վարկեր և փոխառվածություններ

Հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2018թ.			31 դեկտեմբերի 2017թ.		
	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Անկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	Հաշվեկշռային արժեք	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Արժեզրկման պահուստ	Հաշվեկշռային արժեք
Վարկեր ՀՀ-ում գործող բանկերին	30,992,633	(10,828)	30,981,805	24,357,821	-	24,357,821
Վարկեր ՀՀ-ում գործող վարկային կազմակերպություններին	4,072,167	(1,426)	4,071,041	4,007,308	-	4,007,308
Վարկեր աշխատակիցներին	31,258	(3)	31,255	24,923	-	24,923
Այլ վարկեր և փոխառվածություններ	24,138,275	(115,307)	24,022,968	23,925,036	-	23,925,036
Ընդամենը	59,234,533	(127,564)	59,107,069	52,315,098	-	52,315,098

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ունի կենտրոնացում ՀՀ բանկերին տրված վարկերի զծով՝ 23,275,246 հազար դրամ ընդհանուր գումարով կամ համախառն վարկային պորտֆելի 75%-ը՝ տրամադրված հինգ վարկատուների (2017թ.՝ 18,312,922 հազար դրամ կամ համախառն վարկային պորտֆելի 75%-ը՝ հինգ վարկատուների):

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարկերի և փոխառվածությունների միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է 6.28% (2017թ.՝ 6.36%):

Այլ ներդրումները իրենից ներկայացնում են այլ կազմակերպությունների կողմից թողարկված պարտքային անժեթեթեքում ներդրումներ, որոնց Ընկերության ղեկավարությունը դասակարգել է որպես վարկ:

Այլ ներդրումների միջին կշռված տարեկան տոկոսադրույքը կազմում է 8.03%, մարման ժամկետը մինչև 2025թ. (2017թ.՝ 8.03%, մարման ժամկետը մինչև 2025թ.):

Տրամադրված վարկերի և փոխառվածությունների վերլուծությունն ըստ վաճառվածան ծրագրերի էներգայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2018թ.	31 դեկտեմբերի 2017թ.
Երիտասարդ ընտանիքին՝ մատչելի բնակարան	22,466,334	17,944,753
Մատչելի բնակարան՝ երիտասարդ զինուժականների և ստեղծագործական միությունների անդամների	430,990	520,212
Մատչելի բնակարան՝ երիտասարդ լրագրողներին, թվիչներին, մանկավարժներին և սպորտամաններին	833,200	897,962
Նորակառուց և կառուցման ընթացքում գտնվող բնակելի շենքերում բնակարաններով ապահովման ծրագիր	874,395	704,573
ՀՀ ՊՆ, ՀՀ ԱԱԾ, միջին, ավագ և ՀՀ կառավարության առկններ ՀՀ ոստիկանության միջին, ավագ, զլխավոր սպարական անձնակազմին կենցաղային սեկանիկայի ձեռքբերմանն աջակցելու նպատակով մշակված հատուկ վարկային ծրագիր	353,647	598,605
Պետական ծառայողներին մատչելի բնակարաններով ապահովման ծրագիր	4,267,735	2,810,490
ՀՀ պետական կամ ՀՀ պետական հաստատություններին ունեցող բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների բակալավրիատի և մագիստրատուրայի ուսանողներին տրամադրվող ուսումնական վարկերի հատուկ վարկային ծրագիր	2,765,764	2,655,490
Մատչելի բնակարան՝ երիտասարդ մասնագետներին	3,073,036	2,233,054
Վարկեր աշխատակիցներին	31,258	24,923
Այլ վարկեր և փոխառվածություններ	24,138,275	23,925,036
	59,234,633	52,315,098
Արժեզրկումից պահուստներ	(127,584)	
Ընդամենը վարկեր և փոխառվածություններ	59,107,069	52,315,098

Ընկերությունն իրավունք ունի յուրաքանչյուր երեք տարին մեկ վերանայել իր կողմից ՀՀ առևտրային բանկերին և վարկային կազմակերպություններին տրամադրած վարկերի տեղափոխությունը:

Հիփոթեքային, սպառողական և առևտրային վարկերի գծով աննկալիտ պարտքային կորուստների պահուստներում փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2018	
	-12-ամսյա աննկալիտ պարտքային կորուստներ	Ընդամենը
Վարկեր ՀՀ-ում գործող բանկերին		
Աննկալիտ պարտքային կորուստների պահուստ 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	9,885	9,882
Կորուստների գծով պահուստների զրտ վերաչափում	940	940
Անացորդ 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,828	10,825

Հազար ՀՀ դրամ

2018

	12-ամսյա ակնկալվող սթատիստիկային կորուստներ	Ընդամենը
<i>Վարկեր ՀՀ-ում գործող վարկային կազմակերպություններին</i>		
Ակնկալվող սթատիստիկային կորուստների պահուստ 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,401	1,401
Կորուստների գծով պահուստների զրուտ վերացափում	25	25
Մնացորդ 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,426	1,426

Հազար ՀՀ դրամ

2018

	12-ամսյա ակնկալվող սթատիստիկային կորուստներ	Ընդամենը
<i>Վարկեր աշխարհակիցներին</i>		
Ակնկալվող սթատիստիկային կորուստների պահուստ 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	4	4
Կորուստների գծով պահուստների զրուտ վերացափում	(1)	(1)
Մնացորդ 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3	3

Հազար ՀՀ դրամ

2018

	12-ամսյա ակնկալվող սթատիստիկային կորուստներ	Ընդամենը
<i>Այլ վարկեր և փոխարժեքայիններ</i>		
Ակնկալվող սթատիստիկային կորուստների պահուստ 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	114,497	114,497
Կորուստների գծով պահուստների զրուտ վերացափում	810	810
Մնացորդ 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	115,307	115,307

Տեսուհական գործոնների ռեստազա վերլուծությունը ներկայացված է 26.1.2 ծանոթագրությունում:

Կապակցված կողմերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացահայտված է 22 ծանոթագրությունում:

Վարկային պորտֆելի իրական արժեքը ներկայացված է 23 ծանոթագրությունում:

Վարկային պորտֆելի ժամկետային վերլուծությունը տես 25 ծանոթագրությունում:

Վարկային պորտֆելին ներհատուկ սթատիստիկային և տոկոսային ռիսկը բացահայտված է 26 ծանոթագրությունում:

16 Հիմնական միջոցներ

	Համակարգ- չային սարքավորում- ներ	Փոխադրա- միջոցներ	Գույք և գրասենյա- կային սարքավո- րումներ	Այլ հիմնական միջոցներ	Ընդամենը
<i>Անդրնական արժեք</i>					
2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	25,175	11,502	4,595	696	41,968
Ավելացում	4,376	-	472	-	4,850
Օտարում	(3,409)	-	-	-	(3,409)
Վերադասակարգում	14	-	(14)	-	-
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	26,158	11,502	5,053	696	43,409
Ավելացում	9,460	-	-	-	9,460
Օտարում	(1,128)	-	-	(6)	(1,134)
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	34,490	11,502	5,053	690	51,735
<i>Կուրսային մաշվածություն</i>					
2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	17,793	4,845	2,920	522	25,880
Տարվա ծախս	4,876	2,300	658	74	7,908
Օտարում	(3,409)	-	-	-	(3,409)
Վերադասակարգում	5	-	(5)	-	-
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	19,265	6,945	3,573	596	30,379
Տարվա ծախս	4,476	911	246	50	5,683
Օտարում	(1,128)	-	-	(6)	(1,134)
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	22,613	7,856	3,819	640	34,928
<i>Հաշվենթացիկ արժեք</i>					
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	6,893	4,557	1,480	100	13,030
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	11,877	3,646	1,234	50	16,807

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվների սկզբնական արժեքը կազմում է 16,262 հազար դրամ (2017թ. 13,453 հազար դրամ):

Հիմնական միջոցների սահմանափակումներ

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չունի պատասխանատվությունների դիմաց գրավադրված եւս որևէ այլ սահմանափակման ներառյալ հիմնական միջոցներ (2017թ.՝ նույնպես):

17 Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	Համադարձային ծրագրեր	Արտոնագրեր	Ընդամենը
<i>Սկզբնական արժեք</i>			
2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	16,775	7,229	24,004
Ավելացում	5,000	156	5,156
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	21,775	7,385	29,160
Ավելացում	3,000	-	3,000
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	24,775	7,385	32,160
<i>Կուտակված ամորտիզացիա</i>			
2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	6,936	3,101	10,117
Մասհանումներ	1,584	630	2,714
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	8,820	4,011	12,831
Մասհանումներ	2,354	704	3,058
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	11,174	4,715	15,889
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>			
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	12,955	3,374	16,329
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	13,601	2,670	16,271

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ նյութական ակտիվների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվների սկզբնական արժեքը կազմում է 674 հազար դրամ (2017թ.՝ եռյուլյան):

Ոչ նյութական ակտիվների սահմանափակումներ

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ոնկերությունը չունի պարտավորություններ դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա ոչ նյութական ակտիվներ (2017թ.՝ եռյուլյան):

18 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2018թ.	31 դեկտեմբերի 2017թ.
Այլ կանխավճարված հարկեր և տուրքեր	43	41
Այլ ակտիվներ	424	781
Ընդամենը այլ ակտիվներ	467	822

19 Այլ պարտավորություններ

Հարգելի ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2018թ.	31 դեկտեմբերի 2017թ.
Պարտավորություն անձնակազմի նկատմամբ	14,355	12,865
Պարտավորություններ հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	17	-
Այլ պարտավորություններ	885	507
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	15,257	13,672

20 Սեփական կապիտալ

2018թ. դեկտեմբերի 31 ի դրությամբ Ընկերության գրանցված և անբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը կազմում է 117,386,286 հազ. դրամ:

2018թ. ընթացքում Ընկերությունն ավելացրել է բաժնետիրական կապիտալը 18,008,238 հազ. դրամ գումարով (2017թ.՝ 17,050,353 հազ. դրամ):

Համաձայն Ընկերության կանոնադրության, բաժնետիրական կապիտալը կազմված է թվով 11,642,000 (2017թ.՝ 9,856,000) սովորական բաժնետոմսերից՝ յուրաքանչյուրը 10,063 (2017թ.՝ 10,063 դրամ) դրամ անվանական արժեքով:

2018թ. և 2017թ. դեկտեմբերի 31 դրությամբ Ընկերության 100% բաժնետեր հանդիսանում է ՀՀ կենտրոնական բանկը:

2018թ. դեկտեմբերի 31 ի դրությամբ Ընկերության կողմից հետ գնված բաժնետոմսեր չեն եղել (2017թ ին՝ նույնպես):

Սովորական բաժնետոմսերի բաժնետերերը իրավունք ունեն ստանալու շահաբաժին և մեկ ձայնի իրավունք Ընկերության տարեկան և ընդհանուր ժողովներում:

Բաշխման ենթակա Ընկերության պահուստները սահմանափակվում են կուտակված շահույթով՝ հաշվարկված համաձայն ՀՀ օրենսդրության: Բաշխման ոչ ենթակա միջոցները ներկայացված են պլանավոր պահուստով, որը ստեղծված է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների՝ ընդհանուր դիվիդենդ, ներառյալ հնարավոր կորուստները և այլ չնախատեսված ռիսկերը և ծախսերը փոխհատուցելու նպատակով: Պահուստը ստեղծվել է համաձայն ՀՀ օրենսդրության, որը նախատեսում է պահուստի ստեղծում այդ նպատակների համար ոչ պակաս քան հաշվապահական հաշվառման հաշիվներում արտացոլված բաժնետիրական կապիտալի 15% ի չափով: Եթե պահուստային հիմնադրամը կազմում է սահմանված չափից ավելի փոքր մեծություն, ապա հատկացումներն այդ հիմնադրամին կատարվում են շահույթից՝ առնվազն 5%-ի չափով:

21 Պայմանական պարտավորություններ

Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանում հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է, և նրան ընդող է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների հաճախակի փոփոխությունները, որոնք երբեմն անհասկանալի են, ուսկառակա և ենթակա տարբեր մեկնաբանությունների: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրման հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում, հարկային մարմինները կողմից չի կարող կիրառվել

հավելյալ հարկերի պարտավորումներ, տույժեր և տուգանքներ, ավելի քան տուգանան նախորդող հաշվետու 3 տարիների համար:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել հարկային ռիսկեր, որոնք ավելի զգալի են քան այլ երկրներում: Ղեկավարությունը համոզված է, որ պատշաճ կերպով կատարել է իր հարկային պարտավորությունները, էիմնվելով Հայաստանում կիրառվող հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների յուր մեկնաբանությունների վրա: Այնուամենայնիվ, համաաատասխան մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և եթե ղեկավար մարմիններին հաջողվի հարկադրել իրենց մեկնաբանությունները, ապա այս ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ազդեցությունը կարող է շագան լինել:

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Ոնկերությունն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ոնկերության նկատմամբ չի եղել որևէ դատական հայց: Հետևաբար Ոնկերության կողմից իրավական և հարկային պարտավորությունների գծով համապատասխան պահուստներ չեն ձևավորվել:

Պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով – Ոնկերությունը որպես վարձակալ

Չեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարվելիք ապագա ընդհանուր նվազագույն վարձավճարների կառուցվածքը հետևյալն է.

Հարյար ՀՀ դրամ	2018	2017
Մինչև 6 տարի	7,620	7,620
Ոնդամենը պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով	7,620	7,620

22 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՍՍ 24 “Կապակցված կողմերի բացահայտում” կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Ենթկայացվող հաշվետվությունների առումով Ոնկերության կապակցված կողմերն են՝ նրա բաժնետերերը, ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձից և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Ոնկերության վերջնական վերահսկող է հանդիսանում ՀՀ կենտրոնական բանկը:

Կապակցված կողմերի հետ գործարքները ներառում են Ոնկերության միակ բաժնետեր՝ ՀՀ կենտրոնական բանկում բացված Ոնկերության ընթացիկ դրամային հաշվի վարումը, ինչպես նաև ղեկավար անձնակազմի հետ գործառնությունները:

Գործարքների ծավալները, մնացորդները տարվա վերջի դրությամբ հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2018		2017	
	Քաճեւտեր	Ղեկավար անձնակազմ	Քաճեւտեր	Ղեկավար անձնակազմ
<i>Մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում</i>				
Հունվարի 1-ի դրությամբ	22,796,699	-	9,799,669	-
Հաշվետու տարվա ընթացքում ավելացում	79,373,305	-	63,367,046	-
Հաշվետու տարվա ընթացքում նվազում	(58,410,215)	-	(50,370,016)	-
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	43,759,789	-	22,796,699	-
Վարկերի արժեզրկումից պահուստ	(1,015)	-	-	-
Վարկի մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	43,758,774	-	22,796,699	-
<i>Աշխատակիցներին պայմանավորված վարկեր</i>				
Հունվարի 1-ի դրությամբ	-	21,681	-	24,025
Տարվա ընթացքում տրամադրված վարկեր	-	9,680	-	4,506
Տարվա ընթացքում մարված վարկեր	-	(6,881)	-	(6,850)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	24,680	-	21,681
Վարկերի արժեզրկումից պահուստ	-	(1)	-	-
Վարկի մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	-	24,679	-	21,681
Արժեզրկման ծախս	(337)	-	-	-
Տոկոսային եկամուտ	-	697	-	627

Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2018	2017
Աշխատավարձ և այլ հատուցումներ	72,678	70,821
Ոնղամներ ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	72,678	70,821

23 Իրական արժեքի չափումը

Ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները ներկայացվում են ռաճանայն իրական արժեքի հիերարխիայի Այս հիերարխիան բաժանում է Ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները երեք մակարդակների՝ հիմք ընդունելով դրանց իրական արժեքի չափման ժամանակ սպազործված գործիքների նշանակալիությունը: Իրական արժեքի հիերարխիան ունի հետևյալ երեք մակարդակները՝

1) մակարդակ 1՝ նույն ակտիվների և պարտավորությունների գծով ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտված).

Մակարդակ 2՝ Մակարդակ 1-ում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի և պարտավորության համար դիտարկելի են ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) և թե՛ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող):

Մակարդակ 3՝ ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

23.1 Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական գործիքներ

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չեն չափվել իրենց իրական արժեքով և ըստ մակարդակի վերլուծում է դրանք իրական արժեքի հիերարխիայում, թե իրական արժեքի չափումը որ դասում է դասակարգված:

Հազար ՀՀ դրամ

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը իրական արժեք	Ընդամենը հաշվեկշռային արժեք
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>					
Պրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	43,903,746	-	43,903,746	43,903,746
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	36,396,532	-	36,396,532	36,459,803
Վարկեր և փոխառվածություններ	-	59,089,052	-	59,089,052	59,107,069

Հազար ՀՀ դրամ

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը իրական արժեք	Ընդամենը հաշվեկշռային արժեք
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>					
Պրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	22,968,769	-	22,968,769	22,968,769
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	41,049,641	-	41,049,641	41,084,915
Վարկեր և փոխառվածություններ	-	52,303,849	-	52,303,849	52,315,098

Մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում, պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների համար, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը, քանի որ այս ֆինանսական գործիքների մարման ժամկետները բավականին կարճ են: Մեկ ամսից ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների իրական արժեքը սահմանվում է ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից ելնելով և զեղչվում է տարվա վերջի դրությամբ շուկայում գործող միջին տոկոսադրույքով, որը կազմել է 9.3% (2017թ.՝ 8.5%):

Վարկեր և փոխարկություններ

Այն միջոցների գնահատաված իրական արժեքները, որոնք ունեն ֆիքսված տոկոսադրույք, սահմանվում են՝ ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նման պարտքային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներով: Ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկային պորտֆելի հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը: Այլատեսակիցներին տրամադրված վարկերի իրական արժեքը հաշվարկվել է՝ կիրառելով տարվա վերջի դրությամբ շուկայում գործող միջին տոկոսադրույքները 13.56% և 15.04% (2017թ.՝ 13% և 17.24%):

Վարկերում ներկայացված այլ ներդրումների իրական արժեքը չափվում է օգտագործելով գնահատման տեխնիկա, հիմնված տվյալ պահին գործող համանման գործիքների շուկայական տոկոսադրույքների վրա, որպես տվյալ ֆինանսական գործիքի ապագա դրամական հոսքերի զեղչատոկոս:

24 Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

Իր գործունեության ընթացքում Ընկերությունը ֆինանսական գործիքների հետ իրականացնում է տարբեր գործառնություններ, որոնք կարող են ներկայացվել զուտ արժեքով, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվարկված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

2018 և 2017թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ Ընկերությունը չունի ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ, որոնք ներկայացված են զուտ արժեքով կամ կհաշվանցվեն համաձայն հաշվանցման գլխավոր համաձայնագրի կամ համանման պայմանագրերի:

25 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվները ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների:

Ընկերությունը չունի ներգրավված ֆինանսական պարտավորություններ:

Հազար ՀՀ դրամ

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Ցզտահանց և մինչև 1 ամիս	1-ից մինչև 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթա- հանրա- գումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթա- հանրա- գումար	Ընդամենը
Ակտիվներ							
Պրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	43,903,746	-	43,903,746	-	-	-	43,903,746
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	13,724,176	22,223,290	35,947,466	512,337	-	512,337	35,459,803
Վարկեր և փոխառվածքներ	516,787	3,173,363	3,690,150	23,526,298	31,891,621	55,416,919	59,107,059
	<u>58,144,709</u>	<u>25,396,653</u>	<u>83,541,362</u>	<u>24,037,635</u>	<u>31,891,621</u>	<u>55,929,256</u>	<u>39,470,618</u>
Կուտակված ճեղքվածք	<u>58,144,709</u>	<u>83,541,362</u>		<u>107,578,997</u>	<u>139,470,618</u>		

Հազար ՀՀ դրամ

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Ցզտահանց և մինչև 1 ամիս	1-ից մինչև 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթա- հանրա- գումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթա- հանրա- գումար	Ընդամենը
Ակտիվներ							
Պրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	22,958,769	-	22,958,769	-	-	-	22,958,769
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	14,789,144	22,258,271	37,047,415	4,037,500	-	4,037,500	41,084,915
Վարկեր և փոխառվածքներ	200,252	2,153,478	2,353,730	21,996,791	27,964,617	49,961,358	52,315,098
	<u>37,948,165</u>	<u>24,411,749</u>	<u>62,359,914</u>	<u>26,034,291</u>	<u>27,964,617</u>	<u>53,998,058</u>	<u>116,358,782</u>
Կուտակված ճեղքվածք	<u>37,948,165</u>	<u>62,359,914</u>		<u>88,394,165</u>	<u>116,358,782</u>		

26 Ռիսկի կառավարում

Ընկերության գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն և այդ գործունեությունը ենթադրում է ռիսկերի որոշակի աստիճանի և համադրությունների վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում: Ռիսկի կրումը ֆինանսական գործունեության անբաժանելի մասն է, և գործառնական ռիսկերը գործունեության անխտաափելի հետևանքն են: Այդուհանդերձ, Ընկերության նպատակն է հասնել ռիսկերի և եզրույթների միջև համապատասխան հավասարակշռության և նվազագույնի հասցնել Ընկերության ֆինանսական վիճակի վրա անցանկալի ազդեցությունները:

«Փակասան երկաթագործություն» ընկերության ֆինանսական հարգանքների վերաբերյալ տեղեկությունները պատկերված են Ընկերության ֆինանսական հարգանքների վերաբերյալ տեղեկությունների հարցազրույցի 31-րդ կետում: 2018թ. 47

Ընկերության ռիսկի կառավարման քաղաքականության նպատակն է ակտիվորեն և վերլուծել ռիսկերը, սահմանել ռիսկի համապատասխան սահմանափակումներ և հսկողություն, և արժանաչաքանակ և նորացված տեղեկատվական համակարգերի միջոցով վերահսկել ռիսկերը և սահմանափակումների պահպանումը: Ընկերությունը պարբերաբար վերանայում է ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը՝ շուկայում, ապրանքներում փոփոխություններն արտացոլելու և լավագույն փորձին հետևելու համար:

Ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է Ընկերության Ղեկավարության կողմից՝ ըստ Ընկերության Ընդհանուր ժողովի հաստատած վարկային քաղաքականության և ներքին կանոնակարգերի: Ղեկավարությունը ակտիվորեն, գնահատում և միջոցներ է ձեռնարկում զսպելու ֆինանսական ռիսկերը:

Կարևորագույն ռիսկերն են պարտքային ռիսկը, իրացվելիության ռիսկը, շուկայական ռիսկը և այլ գործառնական ռիսկը: Շուկայական ռիսկը ենթադրում է փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և այլ գնային ռիսկերը:

26.1 Պարտքային ռիսկ

Ընկերության գործունեությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի՝ կապված վարկատուի կողմից պարտավորության չկատարելու հետ, որը Ընկերությանն կորուստներ կարող է պատճառել: Պարտքային ռիսկը Ընկերության կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով էլ այն առանձնակի ուշադրության է վերահսկվում: Պարտքային ռիսկը կապված է հիմնականում վարկային գործառնությունների հետ, որոնք հանգեցնում են վարկերի և փոխառվածությունների տրամադրմանը և ներդրումային գործունեության հետ, որոնք Ընկերության ակտիվների պորտֆելի մեջ ավելացնում են պարտքային արժեթղթերը: Պարտքային ռիսկի կառավարումը և վերահսկողությունը իրականացվում է Ընկերության վարկերի հսկողության բաժնի կողմից և հաշվետվությունները պարբերաբար ներկայացվում են կազմակերպության Ղեկավարությանը:

Ընկերության ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային աճինը լավագույնս ներկայացնում է նրանց պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ առանց հաշվի առնելու պահվող գրավը կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցները:

26.1.1 Վարկերի որակի վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է պարտքային ռիսկին ֆինանսական գործիքների ենթարկվածության վերլուծությունը, որոնց գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ է ճանաչվում: Ատորն բերված ֆինանսական ակտիվների համախառն հաշվեկշռային աճերը ներկայացնում է Ընկերության՝ այդ ակտիվների գծով պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ հաշվի առնելով որևէ ապահովվածություն կամ այլ բարելավումներ: Առանձնված պարտավորվածությունների կամ երաշխիքների գումարները ներկայացնում են վարկային պարտավորվածությունների և ֆինանսական երաշխիքային պայմանագրերի գումարները:

Պարտքային ռիսկի էական աճ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունը գնահատում է, թե արդյոք էական է աճել ֆինանսական գործիքի պարտքային ռիսկը սկզբնական ճանաչումից հետո: Գնահատում կատարելիս, Ընկերությունը օգտագործում է ֆինանսական գործիքի մարման ակնկալվող ժամկետի ընթացքում ռեֆոլտի ռիսկի փոփոխությունները, այլ ոչ թե աննկալվող պարտքային կորուստների գումարի փոփոխությունները:

Պարտքային ռիսկի էական աճը որոշելու համար, Ընկերությունը հաշվի է առնում ապագային միտված ինչպես քանակական, այնպես էլ ապագային միտված որակական չափանիշներ:

Այնուամենայնիվ, եթե ապագային միտված տեղեկատվությունը (ինչպես անհատական, այնպես էլ խմբային կերպով) հասանելի չէ առանց չարդարացված ծախսերի կամ ջանքերի, Ընկերությունը օգտագործում է ժամկետանց օրերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը որոշելու համար, թե արդյոք առկա է պարտքային ռիսկի էական աճ սկզբնական ճանաչման պահից հետո:

Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների չափանիշներ

Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների պարտքային ռիսկի էական աճը որոշման չափանիշները ներկայացված են հետևյալ պարագրաֆներում: Պարտքային ռիսկի էական աճը սահմանելիս ներկայացված բոլոր չափանիշներն ունեն նույն կշիռը:

- 30 օր ժամկետանց – 30 օրից ավել ժամկետանց լինելը պարտքային ռիսկի էական աճի ցուցիչ է:
- ժամկետանց – 30 օրից տարբերվող ժամկետանց: Պարտքային ռիսկի էական աճ է դիտարկվում այն դեպքում, եթե, չնայած հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ժամկետանց օրերը 30-ից քիչ են, վերջին 6 ամսվա ընթացքում 60 օր ավել ժամկետանց օրերի առկայից մեծ դեպք է գրանցվել:
- Արտաքին վարկանիշային ցուցանիշի փոփոխություն – այս չափանիշի չորսանկներում հաշվի է առնվում կոդաբաղադրվ վարկանիշը: Կարկանդակային ցուցանիշի էական փոփոխությունը վարկանիշային գործակալության կողմից (Standard & Poor's, Moody's or Fitch) վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին: Պարտքային ռիսկի էական աճ դիտարկվում է, երբ Moody's գործակալության վարկանիշը իջնում է երեք միջով ներդրումային վարկանիշում, Baa1-ից B1 միջակայքում 2 միջով (Moody's կամ համարժեք S&P և Fitch գործակալություններ) և մեկ միջով B2-ից (Moody's կամ համարժեք S&P և Fitch գործակալություններ) սկսած միջակայքում:
- Համեմատական փոփոխություն 12-ամսյա ռեֆոլտի հավանականության մեջ: 12-ամսյա ռեֆոլտի հավանականության մեջ էական փոփոխությունը դիտարկվում է որպես ռեֆոլտի հավանականության փոփոխություն գործիքի ամբողջ ժամկետի համար: Պա վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին:
- Ռեֆոլտի հավանականության համեմատական փոփոխություն գործիքի ամբողջ ժամկետի համար – ռեֆոլտի հավանականության էական աճը գործիքի ամբողջ ժամկետի համար վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին:
- Ռեֆոլտ («փուլ 3») վերջին 12 ամիսների ընթացքում – գոյություն ունի պարտքային ռիսկի էական աճ, անկախ այն հանգամանքի, որ հաշվետու օրվա դրությամբ մնացորդները չեն դասակարգվում որպես ռեֆոլտային, եթե մնացորդը վերջին 12 ամիսների ընթացքում ամենաքիչը մեկ անգամ գտնվել է 3-րդ փուլում:

էական վարթարացման կարգավիճակից դուրս գալու չափանիշներ

Եթե առկա չէ Ընկերության կողմից պարտքային ռիսկի էական աճի որոշման չափանիշներից որևիցե մեկը, ապա տեղի է ունենում միայն 2-րդ անգամ փուլ 1-ին:

Գարտրային ռիսկի մակարդակներ

Ընկերությունը առանձնացնում է արտաքին ռիսկի մակարդակները տարրեր տվյալների հիման վրա, որոնք կանխատեսում են դեֆոլտի ռիսկը և հիմնվում են վարկային փորձված դատողության վրա: Գարտրային ռիսկի մակարդակները սահմանվում են որակական և քանակական (հիմնականում ժամկետանց օրերով պայմանավորված) գործոններով, որոնք մատնանշում են դեֆոլտի ռիսկը: Այս գործոնները տարրերվում են կախված ռիսկի բնույթից և փոխառուի տեսակից:

Դեֆոլտի սահմանում և «առողջացում»

Ընկերությունը համարում է ֆինանսական գործիքը դեֆոլտի ենթարկված, և, հետևաբար, Փուլ 3-ում դասակարգված (արժեզրկված)՝ անկախվող պարտքային կորուստների հաշվարկների համար, յուր այն դեպքերում, երբ փոխառուի պայմանագրային վճարումները 90 օր ժամկետանց են:

Ընկերությունը միջբանկային հաշիվները համարում է դեֆոլտի ենթարկված և անհապաղ գործողություններ է կատարում, երբ պահանջվող վճարումները չեն կատարվում մինչև աշխատանքային օրվա ավարտը, ինչպես նշված է անհատական պայմանագրերով:

Որպես որակական գնահատման մի մաս՝ առ այն՝ արդյոք հաճախորդը վճարունակ է, Ընկերություն նաև դիտարկում է տարրեր դեպքեր, որոնք կարող են մատնացույց անել «քիչ հավանական վճարման» կարգավիճակը: Նման դեպքերում Ընկերություն մանրամասն դիտարկում է, թե արդյոք այդ իրադարձությունը կարող է հանգեցնել հաճախորդի՝ դեֆոլտի ենթարկված լինելուն, և, հետևաբար, գնահատվում է՝ արդյոք պետք է վարկը դասակարգել Փուլ 3-ում՝ անկախվող պարտքային կորուստների հաշվարկների համար, թե արդյոք Փուլ 2-ում դասակարգումը թավարարում է: Նման իրադարձությունները ներառում են.

- դատավարություն, պարտքի հավաքագրման համար իրավական գործողությունների կատարում կամ հարկադիր կատարում,
- պարտապանի լիցենզիայի կասեցում,
- վարկառուի համարվում է համաժարկառու, երբ հիմնական վարկառուի դեֆոլտում է,
- նույն մնացորդի բազմապի վերաձևակերպում,
- կան հիմնավոր մտավայություններ վարկառուի ազատա ունակության վերաբերյալ՝ կայուն և թավարար դրամական հոսքերի ակտիվման հետ կապված,
- փոխկապակցված և կարևոր հաճախորդ դիմել է սնանկ ճանաչվելու համար,
- վարկային նազմակերպությունը սնանկության գործառույթ է սկսում փոխառուի նկատմամբ:

Ըստ Ընկերության բաղադրականության՝ ֆինանսական գործիքը համարվում է «առողջացած», և հետևաբար վերադասակարգվում Փուլ 3-ից, եթե առնվազն երեք անընդմեջ ամիսների ընթացքում դեֆոլտի սահմանված չափանիշներից որևէ մեկը բացակայել է: Ավտոմի՝ առողջանալուց հետո Փուլ 2-ում կամ Փուլ 1-ում դասակարգվելու որոշումը կախված է առողջացման պահին ճշգրտված ռիսկի մակարդակից, և արդյոք սա նշանակում է, որ սկզբնական ճանաչման համեմատ եղել է արտաքին ռիսկի զգալի ան:

Դեֆոլտի հավանականություն (PD)

PD- ն ենթկայացնում է վարկառուի կողմից իր ֆինանսական պարտավորությունները կամ առաջըլա 12 ամիսների (12mECL), կամ պարտավորության գործողության ամբողջ ժամկետի (LTECL) ընթացքում չկատարելու հավանականությունը:

Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքի PD հաշվարկվում է կիրառելով ժամկետայնության կառուցվածքը 12 ամսյա PD-ի վրա: Ժամկետայնության կառուցվածքը ցույց է տալիս, թե ինչպես է փոխվում պարտեղի դեֆոլտ հավանականությունը՝ սկզբնական ճանաչման պահից սկսած՝ վարկի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում: Ժամկետայնության կառուցվածքը:

հիմնված է պատմականորեն դիտարկված տվյալների վրա և ենթադրվում է, որ նույնն է պորտֆելի և պարտքային դասի խմբի բոլոր ակտիվների համար: Վերջինս հաստատվում է պատմական վերլուծությունների հիման վրա:

Վնաս դեֆոլտի ժամանակ (LGD)

LGD- ն որոշվում է այն գործոնների հիման վրա, որոնք ազդում են դեֆոլտից հետո իրականացվող վերականգնումների վրա: Դրանք տարբերվում են ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի.

- ապահովված ֆինանսական գործիքների համար սա առաջին հերթին հիմնված է գրավի տեսակի և դրա կանխատեսվող արժեքների, պարտադր վաճառքների դեպքում շուկայական/հաշվեկշռային արժեքների պատմական գնիցների, բռնագանձման ժամանակահատվածի և դիտարկվող փոխհատուցման ծախսերի վրա:
- Չապահովված ֆինանսական գործիքների դեպքում LGD- ն սովորաբար սահմանվում է ըստ գործիքի տեսակի՝ տարբեր փոխառուների վերականգնման սահմանափակ տարբերակման պատճառով: LGD-ի կրա ազդում է հավաքագրման ռազմավարությունը՝ ներառյալ պայմանագրային պարտքերի վաճառքը և գինը:

Դեֆոլտի դեպքում ռիսկի փակ գարնվող գումար (EAD)

12-ամսյա և գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում EAD- ենրը որոշվում են ակնկալվող վճարումների հիման վրա, որը տարբերվում է ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի.

- Պայմանագրային ժամկետ ունեցող ֆինանսական գործիքների դեպքում դա հիմնված է փոխառուի կողմից 12 ամսվա կամ ամբողջ ժամկետի ընթացքում իրականացվելիք պայմանագրային մարումների վրա: Սա նաև ճշգրտվում է փոխառուի կողմից կատարվելիք ակնկալվող գերավճարներով: Հաշվարկի մեջ ներառվում են նաև վաղաժամկետ մարման/կերաֆինանսավորման հետ կապված ենթադրությունները:
- Կերականգնվող ֆինանսական գործիքի համար դեֆոլտի ռիսկին ենթարկվածությունը կանխորոշվում է՝ ընթացիկ մնացորդային հաշվեկշռն գումարելով «վարնի շրջանառելիության գործակիցը», ինչը հաշվի է առնում դեֆոլտի պահին մնացած սահմանաչափի ակնկալվող օգտագործումը: Այս ենթադրությունները տարբերվում են ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի և ընթացիկ սահմանաչափերի օգտագործման՝ հիմնվելով Ընկերության դեֆոլտների վերջին տվյալների վերլուծության վրա:

Կանխատեսվող տեղեկատվություն

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման մոտեցումը ենթակայացվում է 4.4.6 ծանոթագրության գնահատումներում ու ենթադրություններում: Ամբողջականության և ճշգրտության ապահովման նպատակով Ընկերությունն օգտագործում է տեղեկատվություն երրորդ կողմի աղբյուրներից (ՀՔ, ԿՔ, ՀՀ Կառավարություն և այլն): Մանրուտեստառան հործոնների ազդեցության գնահատման նպատակով Ընկերությունը որոշում է ընտրված մակրոտնտեսական գործոնների և կանխատեսված տարբեր սցենարների (րազային, լավատեսական և վատատեսական) կշիռները: Ստորև ընրված աղյուսակում նշվում են ակնկալվող կորուստների առանցքային շարժառիթները և 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության ենթադրությունները:

Աղյուսակները ցույց են տալիս ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկների համար յուրաքանչյուր տնտեսական սցենարում օգտագործվող կանխատեսվող առանցքային տնտեսական փոփոխականների արժեքները:

Առանցքային շարժառիթներ	Անկախորդ պարտքային կորուստների սցենար	Վերագրված հավանականություններ	2018
ՀՆԱ-ի ան		%	%
	Լավատեսական	20	7.6
	Բազային տարրերակ	50	5.6
Վարկ/ՀՆԱ նեղրվածք	Վատատեսական	30	3.3
	Լավատեսական	20	1.35
	Բազային տարրերակ	50	1.35
	Վատատեսական	30	1.35

Մինչև 2018թ. հունվարի 1-ը գործող արժեզրկման գնահատման քաղաքականությունը

Վարկերի արժեզրկման գնահատման հիմնական հատկանիշներն են նախ գումարի կամ տոկոսների վճարումների 90 օրից ավել ուշացումները, վարկատուների դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված ռիսկերը, վարկային բեռնի նվազումները, պայմանագրերի նախնական պայմանների խախտումները: Ընկերությունը արժեզրկման գնահատումը կատարում է անհատապես և խմբային եղանակով:

Արժեզրկման անհատական գնահատում

Ընկերությունը որոշում է յուրաքանչյուր անհատապես նշանակալի վարկի կամ փոխառության համապատասխան պահուստի չափը անհատական հիմքով: Պահուստի գումարը որոշման ժամանակ հաշվի առնվող գործոններից են վարկատուի բիզնես ծրագրի վստահելիությունը, ֆինանսական դժվարությունները հաղթահարելու կարողությունը, ծրագրված հասույթները և սպասվող շահառաժինների վճարումները անվճարոճակության դեպքում, այլ ֆինանսական օգնության հնարավորությունը, գրավի իրացվելի արժեքը, սպասվող դրամական միջոցների հոսքերի ժամկետները: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե չկան խառնված հանգամանքները չեն պահանջում հատուկ ուշադրություն:

Արժեզրկման խմբային գնահատում

Խմբային գնահատումը կատարվում է ոչ նշանակալի վարկերի դժով (ներառյալ կրեդիտ քարտերը, հիպոթեկները և չափափակ սպառողական վարկերը), խնչպես նաև անհատապես նշանակալի վարկերի և փոխառությունների գծով, որոնց համար դեռ չկան արժեզրկման աննիսի հատկանիշներ: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսվա դրությամբ՝ դասակարգված յուրաքանչյուր խմբի համար առանձին:

Խմբային գնահատումը հաշվի է առնում այն արժեզրկման գումարը, որը հնարավոր է առաջանա պրոտֆիտում, Եույնիսկ եթե անհատական գնահատման մեջ արժեզրկման օրյելվում վկայություն չկա: Արժեզրկման կորուստները գնահատվում են հաշվի առնելով հետևյալ տեղեկատվությունը՝ պրոտֆիտում կորուստների պատմությունը, ընթացիկ տնտեսական իրավիճակը, կորուստն առաջանալու և անհատապես բացահայտվելու մոտավոր ժամկետը, արժեզրկման դեպքում սպասվող վճարումները:

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության գնահատմամբ վարկային պրոտֆիտը չունի անհատական կամ խմբային արժեզրկման որևէ հատկանիշներ: Հետևաբար, Ընկերությունը չի ստեղծել վարկերի գծով հնարավոր կորուստների պահուստ:

26.1.3 Պարտքային դիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհագրական սեգմենտներ

2018թ. և 2017թ. ղեկավարների 31-ի դրությամբ Ընկերության պարտքային դիսկերը ամբողջությամբ տեղաբաշխված են ՀՀ-ում:

Տնտեսության ճյուղեր

2018թ. և 2017թ. ղեկավարների 31-ի դրությամբ Ընկերության պարտքային դիսկի ենթառնվող ակտիվներն կենտրոնացված են ֆինանսական կազմակերպություններում:

26.1.4 Գրավ և վարկային ապահովման այլ միջոցներ

Ընկերությունը կարգավորում է պարտքային դիսկի մակարդակները՝ մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի գծով ընդունելի դիսկի գումարների սահմանաչափեր սահմանելով:

Նման դիսկերը պարբերաբար վերահսկվում են և դրանց կառավարումը ենթակա է վերանայման տարեկան կամ ավելի հաճախակի կտրվածքով:

Ընկերությունը իր պարտքային դիսկը զսպելու նպատակով կարող է իր ռեսուրսները հաստատությունների համար սահմանել վարկի տրամադրման առավելագույն սահմանաչափեր: Յուրաքանչյուր հաստատության համար կարող է սահմանվել առանձին սահմանաչափ: Ընթացիկ դիսկերի ենթարկվելու սահմանաչափերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Ընկերությունը կարող է սահմանել սահմանաչափեր նաև վերաֆինանսավորվող վարկերի գրա ըստ դրանց տրամադրման տարածաշրջանի, վարկառուների առանձին խմբերի և այլ հատկանշների:

Ընկերության կողմից վերաֆինանսավորված վարկերի 90 և ավել օր ժամկետանց դատարար գնալուց վարկառուն պարտավոր է այդ վարկի գումարի չափով մարել Ընկերության կողմից առաջված վարկի գումարը:

Ընկերությունը վերաֆինանսավորված վարկերի նկատմամբ հսկողությունը իրականացնում է համագործակցող հաստատությունների կողմից յուրաքանչյուր ամիս ենթկայացվող հաշվետվությունները հիման վրա, ինչպես նաև Ընկերության համապատասխան աշխատակցի տեղերում վարկերի ստուգման միջոցով:

Գրավ

Ընկերությունը կիրառում է թաղանթիվ միջոցներ պարտքային դիսկը զսպելու համար: Համընդհանուր գործելակերպ է հանդիսանում և էիմնական միջոցներից մեկն է համառվում տրամադրված գրավական միջոցների դիմաց ապահովում վերցնելը: Ընկերությունը որպես վարկերի և փոխառվածությունների համար ապահովման հիմնական միջոց թողը վարկառուների հետ կնքում է պահանջի իրավունքի գիշման (գեսիայի) պայմանագիր, համաձայն ուրի Ընկերությունն իրավունք է ստանում հարց եղած դեպքում օգտվել Ընկերության կողմից վերաֆինանսավորված վարկերի պայմանագրերից թխող վարկառուի և գրավառուի թողը իրավունքներից:

2018թ. և 2017թ. ղեկավարների 31-ի դրությամբ Ընկերության կողմից ստանալով վարկերը ամբողջությամբ ապահովված են վերաֆինանսավորված վարկերի գրավներով:

Պարտքային դիսկ պարունակող պայմանական պարտավորություններ

2018թ. և 2017թ. ղեկավարների 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չունի պարտքային դիսկ պարունակող պայմանական պարտավորություններ:

26.2 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերը կամ իրական արժեքը պատասխան այնպիսի շուկայական փոփոխականների աատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտարժույթի փոխարժեքները: Ընկերությունը տարանջատում է շուկայական ռիսկերը առևտրային և ոչ առևտրային պրոսֆեկտների: 2018թ. և 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չի ունեցել առևտրային պրոսֆեկտ: Ոչ առևտրային պրոսֆեկտը կառավարվում և վերահսկվում է զգալունության վերլուծությունների օգնությամբ: 2018թ. և 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չունի շուկայական ռիսկի զգալի կենտրոնացումներ:

26.2.1 Շուկայական ռիսկ – Ոչ առևտրային

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ուղղակիորեն կազդեն Ընկերության ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա: 2018թ. և 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չի ունեցել փոփոխական տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ:

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կստանալի արտարժույթի փոխարժեքներում փոփոխությունների հետևանքով:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա:

Վերլուծությունը հաշվարկում է արտարժույթի ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգալուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ):

Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում կամ կախիտալում պոտենցիալ զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ զուտ աճ:

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2018թ.		31 դեկտեմբերի 2017թ.	
	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, %	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, %	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը
Արտարժույթ				
ԱՄՆ դոլար	+10	(1,064,250)	+10	(919,790)
ԱՄՆ դոլար	-10	1,064,250	-10	919,790

Ընկերության արտադրյալի ռիսկի վերլուծությունը ըստ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ունի հետևյալ տեսքը.

Հաղար ՀՀ դրամ

2018

	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
<i>Ակտիվներ</i>			
Պրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	33,261,246	10,642,500	43,903,746
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	36,459,803	-	36,459,803
Վարկեր և փոխառություններ	59,107,069	-	59,107,069
Ընդամենը	128,828,118	10,642,500	139,470,618
Պարտավորություններ	-	-	-
Ըստ դիրք 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	128,828,118	10,642,500	139,470,618
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	107,160,882	9,197,900	116,358,782
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	-
Ըստ դիրք 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	107,160,882	9,197,900	116,358,782

Ազատ փոխարկելի արտադրյալը ներկայացնում է ԱՄՆ դոլարը:

26.3 Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է Ընկերության ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողությամբ նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում: Այս ռիսկի զսպման նպատակով Ընկերությունը կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը որական կորվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելից դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության ռասանելիությունը, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Ընկերությունը պահում է բարձր իրացվելի և ապակենտրոնացված ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հնչողությամբ կանխիկացվել դրամական հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում: Իրացվելիության ռիսկը գնահատվում և կառավարվում է տարբեր սցենարների դեպքում, հաշվի առնելով սթրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Ընկերության հետ մասնավորապես:

Ընկերությունը չունի ներգրավված միջոցներ այլ ֆինանսական կազմակերպություններից:

26.4 Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը ուղղակի կամ անուղղակի կորստի ռիսկն է, որն առաջանում է պատճառների լայն բազմազանությունից՝ կապված Ընկերության ֆինանսական գործիքների մեջ ներգրավվածության, գործընթացների, անձնակազմի, տեխնոլոգիաների և նախադրյալների հետ, և արտաքին գործոններից՝ բացառությամբ պարտքային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերի, ինչպիսիք են իրավաբան և կարգավորիչ պահանջները և կորպորատիվ վարքագծի ընդհանուր ընդունված չափանիշները:

Ընկերության նպատակն է կառավարել գործառնական ռիսկը՝ ֆինանսական վնասներից և հեղինակության կորստից խուսափումը հավասարակշռելով ռիսկի կառավարման ծախսային արդյունավետության հետ:

Գործառնական ռիսկի կառավարմանն ուղղված վերահսկողության մշակման և իրականացման հիմնական պատասխանատվությունը կրում է խորհուրդը, գործադիր մարմինը: Այս պատասխանատվությունը ուղեկցվում է գործառնական ռիսկի կառավարման համառ համընդհանուր չափանիշների մշանմամբ հետևյալ ոլորտներում՝

- արտականությունների համապատասխան տարանջատման պահանջներ, այդ թվում գործարքների անկախ հաստատում,
- գործարքների համաձայնեցման և մոնիթորինգի պահանջներ,
- կարգավորիչ և այլ իրավական պահանջների համապատասխանեցում,
- վերահսկողական մեխանիզմների և ընթացակարգերի փաստաթղթավորում,
- առաջացած գործառնական ռիսկերի պարբերաբար գնահատման պահանջներ, ինչպես նաև ռիսկերի կառավարմանն ուղղված ընթացակարգերի համապատասխանություն,
- գործառնական կորուստների զնկուցման պահանջներ և կորուստների նվազեցման առաջարկվող գործողություններ,
- արտապարզ իրավիճակների ծրագրերի մշակում,
- վերապատրաստում և մասնագիտական զարգացում,
- էթիկայի և գործարար չափանիշների մշակում և կիրառում:

Ընկերության ստանդարտների համապատասխանությունը ուղեկցվում է սերտուստրի կողմից իրականացվող պարբերական դիտարկումներով: Վերստուստրի դիտարկումների արդյունքները քննարկվում են Ընկերության ղեկավարության այն ներկայացուցչի հետ, որին դրանք վերաբերում են: Դիտարկումների ամփոփագրերը ներկայացվում են խորհրդին:

27 Ֆինանսական գործունեությունից դրամական հոսքերի համադրում

Ընկերության ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող փոփոխությունները կառուց են դասակարգվել հետևյալ կերպ.

Հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2018թ.	
	Բաժնետիրական կապիտալ	Ընդամենը
2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	99,378,048	99,378,048
Դրամային հոսքերից	18,008,238	18,008,238
Ստացված գումար	18,008,238	18,008,238
2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	117,386,286	117,386,286

Հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2017թ.	
	Բաժնետիրական կապիտալ	Ընդամենը
2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	82,327,695	82,327,695
Դրամային հոսքերից	17,050,353	17,050,353
Ստացված գումար	17,050,353	17,050,353
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	99,378,048	99,378,048

Վնասված օգուտագրերի և փոխանցված օգուտագրերի գումարային կազմակերպչություն վառ բաժնետիրական ընկերություն

Ֆինանսական հաշվետվություններ

31 դեկտեմբերի 2018թ. 57

28 Կապիտալի համարժեքություն

Ընկերությունը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածք իր գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Ընկերության կապիտալը վերանայվում է օգտագործելով ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված կանոնները և նորմատիվները:

Ընկերության կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ Ընկերության կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ Ընկերությունը պահպանում է ամուր վարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու համար:

Ընկերությունը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համաաատասխան ճշգրտումները տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան:

Ընդհանուր կապիտալը կազմված է իրենական կապիտալից, որը ներառում է բաժնետիրական կապիտալը, պլյուսվոր պահուստ, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա շահույթը:

Ժամանակաշրջանի ընթացքում Ընկերությունը պահպանել է կապիտալի համարժեքության նկատմամբ պահանջները:

2011թ. սեպտեմբերից ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից վերաֆինանսավորող վարկային կազմակերպությունների համար սահմանվել է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափ 4,000,000 հազար ՀՀ դրամ գումարով: